

SØVAERN'S

Orientering

Nr. 4 · december 2001

Nyt fra Redaktøren

Hvis man ikke skulle have lagt mærke til det, så har man lejlighed til det nu. Kampen om verdensopinionen og vælgernes gunst går gennem medierne. Kun ganske få tør gå medierne ret imod – og gør de det, finder de normalt hurtigt ud af at demokratiet ikke tillader en sådan foragt for den fælles bevidsthed. Også selv om denne bevidsthed er dannet gennem medierne.

Men det er ikke altid nok at anstrenge sig for at erobre medieplads. Nogle er amatører og opnår det stik modsatte af det planlagte – gennem en utilstrækkelig indsats, en for stor indsats, en for naiv indsats eller en indsats, der skyder helt ved siden af målet.

Vi har også set, hvordan man ved at overgå indsatsen kvantitativt, har kunnet bringe sig selv i miskredit. Politikere overfor et vælgerkorps – præsidenter overfor en befolkning for nu at tage den fra os fjerneste bunke af eksempler.

Et nærmere studium af de globale medier har også på det seneste vist noget andet. Mange af hovedrolleindehaverne under den seneste »krig« har opdaget, at budskaber afsendt til normale modtagergrupper via de globale medier kan have utilsigtede virkninger hos ellers neutrale befolkningsgrupper. Det er en af de farlige ting ved denne krig menneskeheden er blevet påduttet af en enkelt mand og hans ubændige had til USA. Næsten ligegyldigt hvad man siger fra toppen af alliancen, så vil nogen blive fornærmede eller ophidsede.

Der er nogle ord man ikke kan bruge uden at blive misforstået – »korstog« er et af dem. For muslimer er ordet forbundet med de kristnes forsøg på at smide muhammedanerne ud af Jerusalem i 1100 tallet – det måske alvorligste og mest langvarige angreb på Islam i hele denne religions (samfundssystem) historie.

Nu er krigen mod terrorismen jo ikke en religionskrig, men et samlet forsøg på at udradere den uacceptable terrortrussel mod moderne samfund.

De fuldstændig uoverskuelige konsekvenser en ny verdensomspændende religionskrig vil kunne få, er alene ved truslen herom nok til at få alle ansvarlige ledere til at besinde sig i et helt nyt og aldrig før set forsøg på at lære hinanden at kende og at få klarlagt, hvad man har at enes om i modsætning til hvad, der har været at strides om.

Vi vil nok også i fremtiden se en ganske anden og mere målrettet indsats gennem medierne i retning af at etablere en global bevidsthed og samvittighed, der kan sørge for etableringen af den tillid, der er nødvendig, hvis verdens ressourcer skal kunne fordeles retfærdigt – samtidigt med at miljøet gøres tilstrækkeligt livsunderstøttende.

For medierne er det en næsten uoverskuelig opgave »at informere ansvarligt«. Det kræver »ansvarlig« udvælgelse af stoffet men også en slags uddannelse af de, der kommunikerer – uanset om det er egne eller udefra kommende personer. En person kan uden selv at kunne erkende det have en så negativ udstråling og eller kropssprog at vedkommende stort set får det modsatte budskab ud af det der var planlagt eller forventet.

Forsvarets ledergruppe har lige været samlet til medietræning – senere kommer enhedernes chefer og de vigtigste presseofficerer. Spørgsmålet er jo om det helt rigtige budskab kommer ud hver gang vi forsøger os med massekommunikation.

Sven Voxtorp
Redaktør

Indholdsfortegnelse

Mindeord	3
Udsendelse af NIELS JUEL	4
Russisk admiralsbesøg	9
Nyt lægebaseret udrykningskøretøj	10
Vi har modtaget	12
Det første år på marineingeniør uddannelsen	13
90 jubilærende orlogsgaster	14
SKADEN og VIBEN samt MLOG deltog i JMC	15
Undervandssvejsere kan nu blive certificeret	18
SÆLEN adopteret af Hanstholm	19
Anmeldelse	20
Angreb under vandet mod besættelseskrydser i april 1945	21
Til Joansøka i Tværrå	28
Elektroniske søkort til Søværnets skibe	31

SØVÆRNSORIENTERING

Udgiver: Søværnets Operative Kommando

Adresse: Søværnets Operative Kommando
Att. SVN ORT
Postboks 483 · 8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:

Orlogskaptajn Alex Jensen

Søværnets Operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling). Mobil: 23 71 35 72

Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <leseks@sok.dk>

Kontaktmand for Søværnets Materielkommandos

område: Kommandørkaptajn E. Månsson.

Telefon 32 66 32 66 (omstilling) 32 66 30 50 (direkte)

Distribution: Kontorfuldmægtig Brit Kristjansson.

Telefon: 89 43 30 99

Forsidebillede: Kontreadmiral P. B. Sørensen's kiste i Holmens Kirke.

Foto: SVN.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med red.

Tryk & layout: Kannike Graphic A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.500 eksemplarer

SVNORT kan også ses på: www.sok.dk

MINDEORD

Af forsvarschef,
general Christian Hvidt

Kontreadmiral Paul Bjørn Sørensen måtte fredag d. 9. november opgive kampen. Noget sådant har altid ligget meget fjernt for admiral Sørensen – eller Joe, som alle vi i Forsvaret jo kaldte ham. Men efter to år med kampe og overvindelser måtte én af søværnets stærkeste viljer bøje sig for uheldelig kræft. Kun en uge før sin død afsluttede han med sin underskrift forhandlingerne med Lindø Værft om bygning af søværnets kommende store skibe. Dermed satte Joe sit fingeraftryk på søværnets fremtid. I NATO var han formand for det maritime materielsamarbejde. Tre dage før sin død skrev han til medlemmerne og beklagede, at han på grund af sygdom måtte træde tilbage som formand.

Hvilken trofasthed og pligtopfyldelse.

På trods af sin enestående karriere og admiralsgraden var de knap 9 år ved ubådene hans bedste blandt de over 40 år, han tjente Forsvaret. Igen og igen kunne han tale om ubåde og deres uundværlighed for det danske Forsvar. Turen i 1974 rundt om Færøerne og Island – neddykket naturligvis – var et af hans mesterstykker. 2.584 sømil på

Kontreadmiral P. B. Sørensen

42 døgn, hvor hans stædighed og jernvilje foldede sig helt ud.

Og så var der naturen. Havet, Færøerne og Grønland bjergtog ham. Det har jeg selv oplevet på to rejser til Grønland med Joe, senest i forbindelse med Grønlands Kommandos 50 års jubilæum i september i år. Helst ville han nok have sejlet hele sit liv. Men pligten til at yde sit til Forsvarets bedste førte ham i land og bag skrivebordene i Forsvarsministeriet, Forsvarskomman-

doen og Søværnets Materielkommando. Alle steder arbejdende professionelt målrettet med hjertet og engagementet i behold.

Først ubåde, så søværnet og derpå Forsvaret. En rækkefølge, han aldrig lagde skjul på!

Kærligheden til naturen overførte han til haven i Allerød. Kun han selv kunne leve op til kvalitetskravene med den rette balance mellem det stilrene, perfekte blomsterislæt og den kuperede, grove natur – skabt af egne hænder. En blanding, som også afspejlede hans eget væsen, der både kunne være barskt og sårbart. I haven som på orienteringsløb i skoven var han lige så meget hjemme, som han var det på og under havets overflade.

Med Joe's alt for tidlige død har Forsvaret mistet en god kommandochef, søværnet en fremragende leder og vi alle et enestående menneske.

Da Dannebrog fredag d. 9. november gik på halv i flådens skibe og på landtjenestestederne var »Joe, the smiling kid« ikke længere iblandt os.

Vi sætter signalflagene for fremragende tjeneste: BRAVO – ZULU.

Æret være hans minde.

Æresvagt af kadetter

Chefen for Søværnets Operative Kommando og fg. chef for Søværnets Materielkommando med flere bærer kisten ud

Udsendelse af NIELS JUEL

Det er vist ikke gået nogen forbi, at Danmark har sendt en korvet til styrkelse af den internationale kamp mod den terrorisme, der igennem mange år har sneget sig rundt i verden som en trussel, der i stigende grad har krævet øgede sikkerhedsforanstaltninger i for eksempel lufthavne og olympiske sportsanlæg, ved statsmandsbesøg og foran ambassader.

Selvom der har været mange eksempler på aktioner, der kunne forvarsle de tragiske begivenheder 11. september i år, har ingen for alvor troet, at en sådan optrapning i trusselsbilledet kunne tænkes – og at det kunne ske fra den ene dag til den anden.

Som en reaktion på denne uacceptable tilstand er der sammensat en alliance under FN's auspicer.

Den legitime »krig«, der af alliens mest aktive lande er indledt mod terrorismen – i første omgang substantieret ved Osama bin Laden og hans Al Qaida terrororganisation – synes ikke at helme før rødderne til terroren er rykket op. Alle fornuftige mennesker håber naturligvis, at både terrorens udøvere, såvel som dens årsager vil blive effektivt bekæmpet – og det vil tage sin tid.

Danmark har bidraget til denne kamp ved afsendelsen af en korvet. Ved afsendelsesparaden talte Forsvarsministeren, Forsvarschefen, Chefen for Søværnets Operative Kommando og Chefen for 2. Eskadre. Vi synes, at indholdet i de afholdte taler er så vigtige, at de bør bringes her i bladet i deres fulde længde.

Forsvarsminister Jan Trøjborgs tale

Først og fremmest vil jeg gerne sige, at jeg er glad for at kunne være med til jeres udsendelse som markerer et vigtigt dansk styrkebidrag til den internationale kampagne mod terrorisme.

Baggrunden for afsejlingsparaden i dag er desværre dybt alvorlig. Den mest grusomme, man kan forestille sig – nemlig den blinde terroraktion mod World Trade Centre og Washington den 11. september i år.

Over de sidste to måneder har det været sagt igen og igen, at angrebet på USA den 11. september har ændret den sikkerhedspolitiske situation i verden, og at verden ikke mere vil være den samme.

Korvetten stævner ud fra Flådestation Korsør. Fotos: Jørgen Kølle

Forsvarsministeren taler

Det kan være på godt og ondt, at denne nye sikkerhedspolitiske realitet er gået fløjten i valgkampen, men jeg kan love jer, at de nye trusler mod vores samfund, vores demokrati, åbenhed og tryghed igen vil være øverst på dagsordenen efter valget. Opgaven med at skabe en bedre og mere sikker verden forsvinder ikke, fordi der er valg i Danmark.

Tværtimod er vi nødt til at forholde os til, at uro og ufredelige samfundsforhold i verden er noget, vi skal medvirke til at løse, og som vi ikke kan vende det blinde øje til. Begivenhederne har vist os, hvor vigtigt det er, at vi bidrager til at forebygge og fjerne truslerne mod en fredelig udvikling i verden, hvor de end opstår.

Årsagerne til, at vi står i denne situation, kan være mange, men der er ingen tvivl om, at vi har været for naive i troen på vore åbne samfund.

Vi ser nu, at der næsten dagligt rapporteres om arrestationer med forbindelse til terrornetværk overalt i Europa, og at den økonomiske efterforskning, efterhånden som den opnår større indsigt, kan påpege pengestrømme, der har forbindelse til terrorgrupper.

Danmark er stadig parat til i samarbejde med den globale alliance, USA og de andre europæiske lande at "gå hele vejen" i kampen mod terrorismen – økonomisk, politisk, men også militært – også selvom vi må indse, at dette bliver en langvarig international indsats.

NATOs artikel V, den såkaldte musketered, der blev bragt i anvendelse for første gang nogensinde kun 30 timer efter terrorangrebet, er siden blevet fulgt af en lang række tiltag, hvoraf Danmark indtil videre har besluttet at bidrage militært med efterretningsvirksomhed, personel til AWACS-overvågningsfly og ikke mindst NIELS JUEL og dens besætning – jer.

Imidlertid har vi også som led i den videre proces et team af forbindelsesofficerer ved det operative hovedkvarter i USA, der leder kampagnen "Enduring Freedom".

Det er umådelig vigtigt, at Danmark i denne situation viser, at der er handling og vilje bag vores medlemskab af NATO. I mange år var forestillingen vel hos de fleste af os, at det var USA, der skulle komme os til undsætning en dag. Nu har det vist sig, at det, der først blev brug for, var vores helhjertede støtte til amerikanerne.

Derfor har det også glædet mig, at regeringens linie i spørgsmålet og derunder ønsket om at udsende NIELS JUEL til Middelhavet med NATOs Stående Atlanterhavsstyrke har haft bred opbakning i Folketinget.

Sikkerhedspolitisk bliver den største "hurdle" i umiddelbar fremtid at fastholde koalitionen bag den militære indsats i Afghanistan. Det er jeg overbevist om at vi kan – også i de kommende vanskelige måneder, hvor vi for alvor skal fjerne det militære og økonomiske grundlag for terrorceller og terrororganisationer.

For at nå målet om en bedre og mere sikker verden har vi naturligvis efterfølgende en om muligt endnu større opgave: At hjælpe og støtte, hvor der er behov, så vi fjerner undertrykkelse og uligheder, der er en vigtig del af årsagen til, at terror i det hele taget tages i brug.

Som jeg har antydnet vil jeg ikke udelukke, at der bliver behov for yderligere dansk deltagelse i terrorkampagnen ud over de bidrag, vi allerede stiller politisk og militært.

Jeg vil ikke forudsige karakteren af eventuelle yderligere danske militære bidrag. Fra dansk side har vi fra begyndelsen klart tilkendegivet, at vi vil bidrage efter bedste evne og behov, såfremt USA eller NATO anmoder os om det. Der hersker ingen tvivl om Danmarks fortsatte fulde støtte.

Det har sin pris at stå fast og vise vilje og styrke i kampen mod terrorisme. Det ville imidlertid have langt større omkostninger ikke at gøre fælles front imod dette uvæsen. Derfor bidrager vi fra dansk side også med militære midler i kampen mod terrorismen. Vi vil ikke køre med på frihjul.

Jeres udsendelse er som et af de mere håndgribelige danske bidrag til terrorkampagnen et meget væsentligt bidrag set med danske øjne. Vi mener det seriøst, når vi vælger at udsende personel fra den danske flåde, som overalt er anerkendt for sit høje professionelle niveau.

Jeres opgave bliver sammen med de øvrige bidragsydere til NATOs flådestyrke i området at demonstrere NATOs tilstedeværelse og udføre overvågnings-, kontrol- og patruljeopgaver med henblik på at støtte NATOs eller allieredes operationer. Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at I også denne gang vil vide at bidrage konstruktivt til opgavens løsning.

Mandatet til jer er samtidig udvidet, så I kan passe på jer selv og jeres kolleger dernede.

Nogle af jer har allerede tidligere været udsendt – for andre er det første gang. Uanset om man hører til den ene eller den anden gruppe, ved jeg, at lange perioder væk fra familie og venner stiller store krav til både den udsendte og dem herhjemme. Det er mit håb, at jeres udsendelse trods

dette bliver en god oplevelse for både jer og jeres nærmeste.

God tur og god vind.

Forsvarschefen taler

Forsvarschef general Christian Hvidts tale

Det er kun en måned siden, at Forsvarsministeren og jeg stod i den samme situation, som vi gør nu – deltagelse i en parade, som markerer udsendelsen af et styrkebidrag fra de danske reaktionsstyrker.

Den 10. oktober var det spejdereskadronen fra Bornholm, i dag den 12. november er det korvetten NIELS JUEL, som er på vej til en opgave i det østlige Middelhav, som måske synes begrænset i tid for nogen, men hvis betydning for Verdenssamfundet og Danmark samt dansk forsvar vi så absolut ikke må undervurdere.

Siden den 11. september har der været klare udmeldinger fra alle sider, om at Danmark vil deltage aktivt i denne lange og omfattende kamp mod terrorisme.

Kampen mod masse-terrorismen kan ikke vindes hurtigt, og den kan bestemt heller ikke vindes af et enkelt land. Den kan kun vindes, hvis alle nationer er klar til at løse opgaven i fællesskab.

Korvetten NIELS JUEL er et vigtigt led i vores bidrag til det fællesskab, og den er en vigtig del i Danmarks støtte til NATO og NATO's aktioner i forbindelse med den historiske artikel V beslutning. Dansk forsvar er rede til at yde vores bidrag.

Hvor det tidligere var forventet, at vo-

res amerikanske allierede skulle bistå europæerne, er det pludselig nu det omvendte.

Europæerne har givet soleklar støtte til USA, og det beviser blot endnu en gang betydningen af de stærke transatlantiske bånd, som er grundlaget for hele vores nuværende sikkerhedsstruktur.

Søofficerer har igennem det sidste års tid ofte brugt udtrykket omkring det danske søværn, at "vi står midt i vadestedet".

Meningen har helt klart været, at søværnet er i en overgangsfase, hvor vægten langsomt forskydes fra det hjemlige forsvar til internationale operationer.

Jeg vil dog sige, at vi er godt på vej over på "den modsatte bred væk fra midten af vadestedet" ikke mindst i materielmæssig henseende, men for mig har søværnet aldrig stået midt i vadestedet, når det gælder internationale operationer og missioner.

Søværnet har altid været uddannelsesmæssigt og mentalt parat til de opgaver, som vi i samarbejde med vores allierede har skullet forberede os på at løse i det internationale miljø.

Jeg ved, at udsendelse i forbindelse med NATO's stående Atlanterhavstyrke – STANAVFORLANT – er blevet rutine for søværnet igennem de sidste mange år.

Udsendelserne har budt på mange og forskelligartede oplevelser og erfaringer – lige fra deltagelse i blokaden af Serbien under FN flag til deployeringer til det Caribiske hav.

Hver udsendelse har haft sine særlige kendetegn og sine særlige udfordringer, og de har alle bidraget til at sikre, at NIELS JUEL er klar til at løse sin brede vifte af opgaver i den kommende periode.

I vil således indgå i en styrke på et højt professionelt plan, og med mit kendskab til vore professionelle danske søfolk, så vil jeres snilde og initiativ, iblandet en forhåbentlig god portion godt humør, uden tvivl sikre jer en plads helt fremme blandt de bedste.

Jeg kan derfor med stor sindsro i dag se NIELS JUEL påbegynde forlægningen mod det østlige Middelhav – fordi jeg ved, at den og ikke mindst besætningen er klar.

En sådan klargøring har kostet "blod, sved og tårer", men det, at vi er samlet her i dag, beviser blot atter for mig, at når det danske forsvar stilles en opgave – gerne med en umiddelbar nærmest umulig termin for færdiggørelse – så løses opgaven, og den løses "med rettidig omhu". Et udtryk, som admiral Garde ofte brugte.

For Jer og Jeres familier har det igen en kort men hektisk periode været en del af dagligdagen, at I skulle forberede jer på denne udsendelse.

Jeg ved, at der kræves utroligt meget af familier og pårørende, men jeg vil blot sige, at ingen uddannelse, ingen mental forberedelse og intet materiel kan erstatte vigtigheden af en 100 procent opbakning hjemmefra.

Kun gennem en 100 procents opbakning vil NIELS JUELS besætning fungere som den professionelle enhed, som den er.

Slutteligt vil jeg sige "god vind" – pas på jer selv, pas på skibet og for nu at "stjæle" et velkendt udtryk "gør det, som I er bedst til".

Tak.

Chefen for Søværnets Operative Kommando kontreadmiral

Tim Sloth Jørgensens tale

Vi skal i dag sige farvel til korvetten NIELS JUEL, som forlader Flådestation Korsør kl. 11 for deltagelse i NATO stående Atlanterhavflåde – Standing Naval Force Atlantic, normalt kaldet STANAVFORLANT. NIELS JUEL vil indgå i styrken fra den 19. november til den 7. januar.

I det sidste årti har vi normalt i en 3 måneders periode årligt deltaget med en korvet i denne flådestyrke. Der er derfor tale om en rutinemæssig deltagelse, som korvetten indleder om kort tid. Og alligevel er det ikke helt som normalt, hvilket dette arrangement med dets deltagelse er et tydeligt bevis på. Siden det frygtelige terrorangreb mod USA den 11. september har intet været som det plejer, hvilket også gælder for NIELS JUELS deltagelse i STANAVFORLANT.

Efter terrorangrebet har USA opbygget en bred koalition af stater, som er enige om at yde bistand til den internationale kamp mod terrorismen. En

Chefen for Søværnets Operative Kommando taler

naturlig og central del af denne koalition er NATO, hvor Danmark som medlem har udtrykt en klar vilje til at bistå i denne kamp.

Som opfølgning på en amerikansk anmodning vedtog NATO-rådet den 4. oktober otte tiltag, som led i kampen mod terrorisme. Et af disse tiltag var at stille NATO stående flådestyrker til rådighed. NATO har efterfølgende sendt den stående Middelhavsflåde, kaldet STANAVFORMED til den østlige del af Middelhavet.

Formålet hermed er at opretholde en kontinuerlig flådestyrke i området, og gennem denne tilstedeværelse at demonstrere alliancens vilje og ønske om at bidrage til indsatsen mod den internationale terrorisme. Det er hensigten, at STANAVFORMED skal afløses af STANAVFORLANT i november. Herefter vil de to flådestyrker afløse hinanden med passende mellemrum.

Folketinget besluttede den 25. oktober med stort flertal, at NIELS JUEL kan indgå i STANAVFORLANT i den ønskede periode. NIELS JUEL vil derfor sammen med flådeenheder fra USA, England, Norge, Holland, Belgien, Portugal, Tyskland, Italien og Spanien skulle demonstrere NATO solidaritet, samhørighed og vedholdenhed i opgaven. Det er efter min vurdering af stor signalværdi, at så mange nationer deltager i flådestyrken. Og ikke mindst set herfra, at der blandt deltagerne er et dansk flag.

Flådestyrken skal i området udføre overvågning, være rede til at beskytte såvel militære enheder som skibe med farligt gods samt på ordre kontrollere adgangsveje, handelskibsruter m.v. Med andre ord skal korvetten deltage i overvågning og kontrol af den østlige del af Middelhavet samt vise det danske flag. I den forbindelse vil jeg gerne tilføje, at trusselsvurderingen mod flådestyrken i øjeblikket vurderes som lav.

Efter korvetten PETER TORDENSKIOLDS deltagelse i STANAVFORLANT i foråret 2001 var der ikke planlagt flere udsendelser i år. Begge de operative korvetter tilhører reaktionsstyrkerne, og er derfor pålagt med kort varsel at kunne udsendes til internationale operationer. De er, som vi siger i søværnet – klar til at være klar. Jeg kan med glæde konstatere, at vi i den henseende har levet op til forventningerne. Der skal derfor i dag lyde en stor tak til Søværnets Materielkommando, Flyvertaktisk Kommando, Flådestationer, Marinedistrikter og Eskadrestaben for at have med-

virket under klargøring og operativ opkøring af NIELS JUEL, så målet er nået her i dag.

Det er min vurdering, at skib og besætning er godt rustet til at kunne løse den stillede opgave. Under klargøringen er der kommet en del nye ansigter til besætningen blandt andet fordi de værnepligtige ikke kan deltage i dette togt, men ved hårdt arbejde er det alligevel lykkedes at sikre, at den besætning vi i dag sender af sted allerede er godt samarbejdet. Engagement og viljen til at hjælpe hinanden har helt klart været tilstede, og det er jo et værdifuldt fundament for indlæring af de krævede sømilitære rutiner.

Det er min forventning, at NIELS JUEL og dens besætning vil leve op til søværnets bedste traditioner, når skibet stilles overfor de mangeartede og udfordrende opgaver, som operationen vil kræve. I den afbalancerede flådestyrke bliver korvetten ikke det største skib, snarere tværtimod. Søværnet har tidligere vist, at det ikke nødvendigvis er størrelsen det kommer an på. Jeg har derfor tillid til, at vi igen under denne deployering vil være i stand til at bekræfte dette, om end vejr og vind naturligvis kan sætte sine begrænsninger.

Til Chefen for NIELS JUEL vil jeg gerne sige, at det er en udfordrende og krævende opgave du og din besætning er blevet pålagt. Såvel taktisk som operativt og logistisk vil din kunnen blive stillet på prøve. Trods disse faglige udfordringer er jeg overbevist om, at skibets og dets besætnings sikkerhed og trivsel altid vil ligge dig på sinde. Jeg vil sammen med Søværnets Operative Kommando med stor interesse følge dine bevægelser i de næste måneder, og vi vil gøre vores bedste for at give jer den bedst mulige støtte hele vejen.

Til besætningen vil jeg sige, at jeg er klar over, I må undvære Jeres kære i julen. I vil nok erfare, at andesteg med brunede kartofler og rødkål nu engang smager anderledes under varme himmelstrøg. I vil kunne se frem til den helt specielle oplevelse, det er at holde jul ombord. Godt kammeratskab og et fælles positivt syn på opgavens løsning kan ikke fjerne savnet af pårørende, men måske medvirke til,

De tre første talere ved paraden

at det samlet bliver en god oplevelse. Til de pårørende vil jeg gerne igen understrege, at truslen mod enhederne i den østlige del af Middelhavet i øjeblikket er lav. Jeres sønner, døtre, mænd og koner, fædre og mødre er ikke på vej i krig. De er på vej ud for at løse en opgave, som de har prøvet før og har erfaring i at udføre, en opgave som flådens skibe har løst i århundreder. Det er kun farvandsgeografien og de klimatiske forhold, som er noget uvant.

I vil komme til at holde jul og nytår uden den del af familien, der udgør NIELS JUEL's besætning – mange af Jer har givetvis prøvet det før – det er nemlig en naturlig del af livet som sømand. I dagene fremover vil I blandt mange tiltag løbende kunne følge med i skibets gøren og laden på Søværnets Operative Kommandos hjemmeside på internettet, og mon ikke der i julehøjtiden vil blive viet lidt ekstra plads i den anledning.

Til resten af de ansatte i søværnet og til de øvrige tilstedeværende her i dag vil jeg gerne sige, at dansk forsvar, og her i dag specielt søværnet, i de senere år har deltaget i mange internationale missioner. Vi har hver gang klarat os godt, og er kommet tilbage med et styrket professionelt renommé, som vi kan bygge videre på. Konklusionen på denne indsats kan siges meget kort: Vi et lille land, men vi gør en forskel. Jeg vil derfor også denne gang bede alle herhjemme om at hjælpe til med at sikre, at også dette togt fortsætter rækken af succeshistorier.

Til slut vil jeg ønske NIELS JUEL og dens besætning god vind under turen. Vi vil tænke på jer.

Chefen for 2. Eskadre, Kurt B. Jensens tale

For anden gang i år skal 2. Eskadre sende en korvet af sted for deltagelse i STANAVFORLANT. Ved en tilsvarende parade den 3. januar, der samtidig markerede sammenlægningen af 2. og 4. Eskadre samt oprettelsen af Søværnets Taktiske Stab, tog jeg afsked med korvetten PETER TORDENSKIOLD, der i perioden 5. januar til 14. april deltog i styrkens operationer i Caraibien og langs den amerikanske østkyst.

Fra Flådestation Korsør, korvetten set agten ind

Og nu står vi her igen – denne gang for at sende korvetten NIELS JUEL af sted for sammen med STANAVFORLANT at deltage i operation ACTIVE ENDEAVOUR.

På den ene side er der tale om en rutinemæssig aktivitet på den anden side er det alligevel en anderledes opgave. Rutinemæssig aktivitet fordi søværnet har årtiers tradition for deltagelse i STANAVFORLANT – men anderledes fordi det denne gang ikke drejer sig om rutinemæssig øvelsesaktivitet men deltagelse i en specifik operation. Men korvetterne i division 21 har tidligere deltaget i operationer med et bestemt specifikt formål. Jeg erindrer om, at korvetterne i perioden 1993 – 1996 deltog i alt 7 gange i operation SHARP GUARD, der havde til formål at håndhæve embargoen i Adriaterhavet mod det tidligere Jugoslavien. Mit budskab til besætningen og til de pårørende er derfor – korvetterne har årtiers erfaring fra deltagelse i STANAVFORLANT og årelang erfaring med deltagelse i særlige operationer i Middelhavet.

For enhver deltagelse i STANAVFORLANT gælder, at det er en mulighed for måle sig med øvrige NATO lande på det professionelle område og dermed indirekte måle, hvordan vi lever op til styrke- og beredskabskrav.

NIELS JUEL og dens besætning har gennem de seneste 6 måneder forberedt sig på at overtage forpligtelsen som umiddelbar rekationsstyrkeenhed. Det er klart, at der efter beslutning om deltagelse i OPERATION

ACTIVE ENDEAVOUR har været tale om en hektisk klargøring både på personelsiden og på materielsiden. Besætningen har ydet en prisværdig indsats og udvist den fleksibilitet, der er kendetegnet for en effektiv enhed. På materielsiden har den logistiske støttestruktur også ydet en stor indsats for at gøre korvetten helt klar. Jeg har fulgt NIELS JUEL og dens besætning nøje i alle disse forberedelser og jeg er derfor glad over at kunne konstatere, at NIELS JUEL er klar til opgaven.

Jeg har stor tillid til, at NIELS JUEL og dens besætning vil kunne begå sig i den internationale styrke og endnu engang vise, at Danmark som et lille NATO land kan honorere de stillede krav.

Til de pårørende vil jeg sige: NIELS JUEL vil for en periode være ude af øje men ikke ude af sind. Vi lever i en tidsalder, hvor kommunikation bl. a. gennem Internettet betyder at ingen er længere væk end computeren. Jeg ved, at man fra korvettens side vil udnytte denne mulighed og til stadighed holde familie og pårørende velorienteret om livet ombord.

Med disse ord ønsker jeg NIELS JUEL og den besætning et godt og vellykket togt, der er professionelt udfordrende og som også må byde på oplevelser ud over det sædvanlige for hver enkelt ombord. Tilbage står for mig kun at beordre chefen for NIELS JUEL til at lade paraden træde af og klargøre til sejlads.

Russisk admiralsbesøg

23. - 25. oktober havde Danmark besøg af den russiske viceadmiral Vladimir P. Valuyev med følge, der bestod af kommandør Viktor Dzurenko, kommandørkaptajn Aleksey V. Kurchef (tolk eng./rus.) og adjutant fænrik Yuriy M. Korol'chuk. Besøget var et returbesøg på det besøg Chefen for Søværnets Operative Kommando, kontreadmiral Tim Sloth Jørgensen, aflagde i Kaliningrad tidligere på året.

Besøget omfattede visit hos og drøftelser med Forsvarsminister Jan Trøjborg, chefen for Forsvarsstaben generalløjtnant H. J. Helsø i Forsvarskommandoen, hvor kommandoen var vært ved en forsvarlig dansk frokost. Kontreadmiral T. Sloth Jørgensen ledsagede gæsterne under hele besøget der også omfattede Søværnets Officersskole og en speciel rundvisning på Frederiksborg Slot i Hillerød.

Om aftenen var det danske forvar vært ved en middag på Marinestation København i den bygning, der går under navnet »Under Kronen«, der jo har et interiør, der befordrer håndhævelsen af de århundrede gamle traditioner for høvisk omgang mellem søofficerer, embedsværkets direktører og folkets repræsentanter.

Den russiske admiral, som er chef for den russiske Østersøflåde var meget interesseret i alle de oplysninger han fik under de grundige og åbne briefinger han blev tildel. Han spurgte livligt til de områder han særligt interesserede sig for og gav i det hele taget indtryk af at være godt inde i Den Danske Flådes sfære. Hans ledsagere ligeså såvelsom den russiske militærattaché, oberst S. Moraviev fra ambassaden i København.

Set i lyset af de tilnærmelser på det storpolitiske plan man for tiden er vidne til mellem Rusland og USA var den åbenhjertige og venskabelige tone helt i takt med den udvikling i forholdet mellem øst og vest, der vil gøre tidligere modstandere til samarbejdspartnere under indtryk af fælles interesser og opgaver inden for mange områder. ■

Nyt lægebaseret udrykningskøretøj til Flådestation Frederikshavn

Af Bjarne Møller, Overlæge, Flådestation Frederikshavn

30. oktober 2001 fik Flådestation Frederikshavn overdraget et nyt lægebaseret udrykningskøretøj fra Nordjyllands Amt – i daglig tale kaldet lægeambulance. Køretøjet skal færdig klar-gøres, og personalet afslutte omskoling og uddannelse. Lægeambulancen er klar til at rykke ud fra flådestationen senest 2. januar 2002.

Præhospital behandling kan redde liv og førlighed

Fra lægeside har man altid opereret med begrebet "The golden hour". Et begreb der betød, at al behandling af alvorlig sygdom eller tilskadekomst skulle være påbegyndt inden for en time. Derfor gjorde man tidligere det, at en ambulance hentede den syge eller tilskadekomne person og ydede almindelig udvidet førstehjælp. Patienten blev så transporteret til nærmeste sygehus, hvor behandlingen først blev startet op, når lægen ankom til skadestuen.

Siden hen har man fundet ud af, at behandlingen bør være påbegyndt inden for 20 minutter. Dette kan for det meste kun opnås ved at påbegynde behandlingen på stedet, hvor en person er blevet skadet eller syg. Dette kaldes for præhospital behandling. Derfor indførte man lægeambulancer i de større byer, f.eks. København, Århus og Aalborg, som nu i mange år har kørt med stor succes. Ideen er, at man bringer en læge ud, som kan påbegynde behandlingen på stedet indtil ambulancen ankommer, og evt. følge ind til sygehuset og undervejs fortsætte behandlingen. Man ved, at disse ordninger har været med til at redde liv og førlighed, hvorfor alle amter

i Danmark arbejder på også indføre en bedre præhospital behandling, således at hele landet dækkes.

For at hjælpe dette på vej har man påbegyndt en bedre uddannelse af Falck-redderne, så disse uden direkte lægeassistance kan give visse behandlinger, f.eks. anlægge drop med saltvand, give lattergas med mere. Visse steder har Falckbehandlere fået specielle biler eller motorcykler, så de hurtigt kan rykke ud og påbegynde behandling, disse enheder kaldes "Hurtig respons enheder".

Nogle steder i landet har også lægehuse fået en udrykningsbil, og kan ved alarmering hurtigt rykke ud og give præhospital behandling. Ordet lægeambulance er derfor misvisende, selv om det ofte bruges. Det drejer sig om et køretøj, der bringer lægen frem til skadestedet. IKKE et køretøj, der kan transportere patienten til sygehuset.

Lægen på skadestedet giver tryghed

Udover at redde liv og førlighed, giver præhospital-ordningerne tryghed for borgerne. Blot en viden om, at der vil komme en læge, hvis man er alvorligt syg eller skadet, giver stor tryghed i det daglige. Mange smerter og ubehag kan nemlig lindres før en transport til sygehus. Og der kan vindes kostbar tid, når lægen på stedet kan sende (visitere) patienten direkte til det sygehus, der har de rigtige specialafdelinger i forhold til den konstaterede skade eller sygdom.

Ved større ulykker/katastrofer vil lægen fungere i rollen som koordinerende læge (daglig kaldet "KOOL"). En funktion der er velkendt indenfor krigssanitetstjeneste, her bedre kendt som triage. Det vil sige, at lægen, i stedet for at behandle, prioriterer alle de tilskadekomne i behandlingskategorier, og dermed sikrer, at de, der har det dårligst og er mest livstruede, bliver behandlet først.

Oxbøllejrens lægeambulance har været en stor succes

Siden 1987 har Oxbøllejren haft en aftale med Ribe Amt og Falck, ifølge hvilken lægerne i lejren kan tilkaldes til akut sygdom og skade primært i Blåvandshuk Kommune. Ideen var, at også samfundet uden for lejren skulle kunne nyde godt af det akutte beredskab. I Oxbøllejren var der ambulance, sygepasser og læge, som især i sommerhalvåret med de mange sommerhusgæster og turister kunne rykke ud ved akut sygdom eller tilskadekomst. Her kunne ellers gå lang tid før de fik påbegyndt en behandling på Esbjerg Sygehus.

I Oxbøllejren har man efterfølgende oplevet en meget mere positiv holdning til lejrens tilstedeværelse. Ikke mindst antallet af klager over larm fra skarpskydning er faldet markant. Hvert forår ringer ejeren af den nærliggende campingplads til Oxbøllejren for at sikre sig, at lægeambulance fortsat kører. Der er campinggæster, der ikke vil komme, med mindre dette er opfyldt.

I Oxbøllejren har man også erfaret, at sygepassere og læger er meget interesseret i at arbejde der, da udrykningerne til det civile samfund giver større udfordringer og rutine i akut behandling. Hæren får dermed dygtigere og mere rutinerede læger og sygepassere til gavn for blandt andet deltagelse i internationale missioner. Det skal pointeres, at ordningen er udgiftsneutral for alle tre aftalepartnere.

Lægeambulance på Flådestation Frederikshavn

Da Nordjyllands Amt rettede henvendelse til Flådestation Frederikshavn i foråret 2001 om muligheden for at lave en ordning lig med Oxbøllejren, var Flådestationen positiv. Der blev nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Nordjyllands Amt og

Flådestationen. Arbejdsgruppens arbejde dannede grundlag for den aftale, der nu er indgået mellem Nordjyllands Amt, Falcks Redningskorps og Flådestation Frederikshavn.

Aftalen indebærer, at Flådestationen bemander lægeambulancen fra mandag til fredag, hver dag fra kl. 07.30 til kl. 15.30. Bemanningen består af en læge samt en sanitetsgast, der fungerer som chauffør og hjælper for lægen.

Rendezvous ordning

Lægeambulancen udstyres med det samme kommunikations- og navigationsanlæg, som er i alle Falcks ambulancer.

Lægeambulancen disponeres af Falcks vagtcentral i Brønderslev.

Ved alarmer med melding om alvorligere sygdom, for eksempel hjertepatienter eller alvorlige trafikuheld, udsendes lægeambulance fra Flådestationen samtidig med nærmeste disponible ambulance. Lægeambulancen og Falckambulancen mødes så på skadestedet – den såkaldte rendez-

vous ordning. Hvis lægen er først på stedet påbegyndes behandlingen, og patienten køres så til sygehuset, når ambulancen er på stedet. Eventuelt ledsager lægen patienten i ambulancen.

Kommer ambulancen først, påbegynder Falck-redderne en behandling, som overtages af lægen, når denne ankommer. Hvis ambulancebehandleren ikke finder behov for lægebehandling, kan det aftales over radioen, at lægen skal returnere.

Nyt udrykningskøretøj

Det nye udrykningskøretøj, som er sponsoreret af 6 lokale firmaer, er en Opel Zaphira 2,2 Elegance med automatgear udstyret med udrykningslys- og horn. Kommunikationsudstyr i form af mobiltelefon og radio – til både Falck og Flådestationen. Dataradio og personsøgere til Falcks vagtcentral i Brønderslev. Satellitnavigator linket til dataradioen. Motor- og kabinvarmer for at holde motoren driftvarm og lægetaskerne frostfrie. Flådestationen får også glæde af køre-

tøjet, som også vil kunne bruges til assistance ved uheld på Flådestationen eller i Søværnets skibe på Flådestationen.

Fra Skagen i Nord til Sæby i syd

Området, der dækkes af lægeambulance ordningen, er Frederikshavn, Skagen og Sæby kommuner, samt den østlige del af Sindal Kommune og den nordøstlige del af Hirtshals Kommune. Ved større uheld og katastrofer kan lægeambulance også rekvireres uden for det aftalte område, hvis vagtcentralen skønner, at der er behov herfor.

Søværnets læger får god rutine i akutte færdigheder

Set med søværnets øjne, synes der at være mange fordele ved at bemane en lægeambulance som også betjener det omgivende samfund. Det forventes, at Søværnets læger og sanitetsgaster kan fungerer ved akutte redningsmissioner på søværnets skibe, for eksempel under sejlads på inspektionsskibene i Nordatlanten, korvetterne i internationale missioner. Af samme grund kommer alle Søværnets læger på traumekurset ATLS (Advance Trauma Life Support), som er et internationalt godkendt traume-kursus.

Tidligere har det været svært at fastholde denne rutine i traumebehandling, idet der heldigvis er langt imellem svært akutte tilstande under sejlads og på tjeneste på flådestationerne.

Med lægeambulance-aftalen får Flådestationens sanitetsgaster og læger nu en fantastisk mulighed for at holde færdighederne ved lige gennem beredskabet til at kunne hjælpe akut syge og tilskadekomne borgere i nærområdet.

Erfaringer fra Oxbøllejren viste også, at mange læger synes, det er en fagligt spændende udfordring. Alt i alt kan dette måske være med til at trække civile læger fra de store universitetshospitaler over i militære stillinger – en væsentlig ting, nu hvor der er stor mangel på læger, – også i Søværnet. Endelig skal man jo ikke glemme, at det vil være god PR for Søværnet og dermed hele Forsvaret.

Kurser og praktik

For at kunne løse opgaven bedst muligt, skal alle sanitetsgasterne på infirmeriet gennemgå Forsvarets udrykningskursus, der består af 30 timers teori, samt 8-10 timers køreteknisk kursus.

Lægerne skal alle køre 3 x 12 timer i praktik på lægeambulancen i Aalborg. Både læger og sanitetsgaster bliver tilbudt det nye traumekursus – PHTLS (Pre Hospital Trauma Life Support). De første skal afsted i uge 49 til Oxhøjlejren, hvor kurset afholdes.

Udgiftsneutral ordning for Søværnet

I disse tider vil alle straks spørge: "Hvad koster det?" For Flådestationen koster det selvfølgelig nogen arbejdskraft fra lægerne og sanitetsgasterne. Udover nogle mindre engangsudgifter til beklædning, køreuddannelse og det daglige benzinforsbrug, koster det ikke Flådestationen noget. Nordjyllands Amt afholder alle driftsudgifter på bilen, samt alt udstyret i bilen. Amtets årlige driftsudgifter anslå-

et til kun kr. 30.000,-. Frederikshavn Sygehus holder lægeambulancen forsynet med den nødvendige medicin og medicinske artikler.

Infirmeriets læger må løbe stærkere

Nogle vil måske tænke, om det ikke får konsekvenser for infirmeriets daglige funktioner? Det kan vi ikke komme uden om. Den største del af infirmeriets arbejdsopgaver er rutineundersøgelser af dykkere, ubådspersonel og personel fra overfladeskibene. Hvis lægen bliver kaldt til udrykning midt i en sådan rutine undersøgelse, er vi overbeviste om Søværnets personel vil have fuld forståelse for en afbrydelse. Hvis der er en læge mere på arbejde, vil denne tage over.

Alternativt må patienten komme igen et par timer senere – eller næste dag.

I årevis har dette været praktiseret på flyvestationerne uden større problemer, når flyverlægen må forlade patienten, hvis redningshelikopteren bliver »scramblet«.

Prøveperiode på et år

Aftalen indeholder en klausul om, at Flådestationen kan melde fra til alarmcentralen, hvis der skulle komme dage, hvor der ikke er en kvalificeret læge til stede.

Samtidig er det aftalt, at skulle der være dage, hvor der ikke er en sanitetsgast, der er uddannet til udrykningskørsel til stede, kan konstabler fra militærpolitiet fungere som reservechauffører. Endelig er aftaleparterne enige om, at ordningen evalueres inden for det første år.

Både læger og sanitetsgaster på Flådestation Frederikshavn glæder sig til at komme ud og afprøve deres nye færdigheder og udrykningskøretøj. Alle håber, at den nye ordning vil forbedre de i forvejen gode relationer til Falck og den civile sundhedssektor. Samtidig gøres det endnu mere spændende at arbejde i Søværnets Sanitetstjeneste. Allermest håber sanitetspersonellet dog, at deres deltagelse kan give tryghed i lokalsamfundet og ikke mindst være med til at redde liv og førlighed. ■

Vi har modtaget

fra kommandørkaptajn
Steen Ovesen p.t. Belgien:

»Dagligt liv i søværnet«

Siden kommandør F. Kjølens bog 'Orlogsliv – og lune' udkom for ca. 40 år siden har der, så vidt jeg ved, ikke været gjort forsøg på at samle de mange anekdoter fra søværnets dagligdag. De anekdoter, som man ofte hører gengivet i kollegers selskab. Det er synd, idet megen visdom kan opnås og megen morskab spredes fra disse mange, herlige fortællinger.

Jeg er flere gange blevet opfordret til at tage initiativet til at lave en samling med henblik på omskrivning i bogform.

Med omskrivning mener jeg udelukkende, at det vil være formålstjenligt at fjerne navne og alt for identificerbare datoer, så ingen behøver frygte at

blive kædet sammen med beretningerne.

Der kan også være noget sprogligt, som skal behandles, såfremt værket skal udgives offentligt.

Jeg selv kender ganske mange anekdoter, som vil kræve en sådan omskrivning – mildest talt. Jeg skal hermed opfordre søværnets personel fra alle personelgrupper til at sende mig fortællinger af enhver art, – morsomme, bizarre, frække, dramatiske, kort sagt alt, som har gjort indtryk på jer fra vor fælles dagligdag i søværnet. Jeg vil derefter bearbejde materialet og gøre et forsøg på at lave en bog, som vi alle kan have glæde af. Jeg kan ikke love, at alle bidrag kommer med, – der kan jo være gentagelser, og der kan

være bidrag, som ikke tjener Søværnets sag. Jeg kan heller ikke love, at dette skelsættende værk overhovedet bliver til noget. Det afhænger ganske af bidragene. Til gengæld kan jeg love, at I vil blive orienteret gennem dette blad, såfremt jeg må opgive forsøget. Jeg forestiller mig, at arbejdet skal være afsluttet om et lille års tid, så vi kan udkomme inden Julen 2002.

Materiale bedes sendt
til denne adresse:

Commander (s.g.) S. Ovesen
Deputy Project Manager
NATAR PDO
NATO Headquarters
B-1110 Brussels
Belgium

Det første år på marineingeniør uddannelsen

Som mange sikkert ved er den tekniske linie for officerer i søværnet blevet lavet om. Her beretter Kadetaspirent Brian Hvilshøj fra deltagelsen i en klasse på otte, der netop har afsluttet det første år på marineingeniør uddannelsen. De kan se tilbage på et spændende og lærerigt år.

Termisk sammenføjning

Siden vi startede i August 2000 har vi skiftevis gået på Søværnets Teknikskole og Søværnets Officersskole, dog med et ophold i februar, hvor vi var på Søværnets Grundskole for at bruge vores mellemlederveddannelse i forbindelse med uddannelsen af et hold værnepligtige.

På Teknikskolen gennemgik vi et værkstedskursus, der indeholdt forskellige discipliner såsom drejning, stålslibning, delehoved arbejde, fræsning, hydraulik, pneumatik, køleteknik, elmontage samt termisk sammenføjning som Gas, lysbue, TIG (Tungsten Inert Gas, en svejsning hvor der bruges en Wolfram elektrode og inaktiv gas som beskyttelses gas), MIG (Metal Inaktiv Gas svejsning), MAG (Metal Aktiv Gas svejsning) og hårdlodning.

På Søværnets Officersskole har vi haft de teoretiske fag som matematik, fysik, kemi, elektroteknik, maskinlære og idræt. Fordelingen var således, at halvdelen af vores timer foregik på Officersskole og resten på Teknikskolen. Ind imellem alt det tørre teori afholder Søværnets Officersskole for alle tilknyttede elever forskellige sociale arrangementer – rødvinparty, sommerfest og kadetbal.

Et arbejdstryk på 140 bar

Opholdet på Søværnets Teknikskole afsluttedes med et projektarbejde, der skulle indeholde så mange af de emner vi havde været igennem under vores ophold på skolen. Vi fik helt frie tøjler og måtte selv bestemme, hvad vi ville lave. Vi blev relativt hurtig enige om at projektet skulle gå ud på at konstruere en hydraulisk brændekløver.

ver. En sådan ville – med det rette design – kunne indeholde en hel del af de emner, vi havde været igennem på Søværnets Teknikskole. Vi lagde også en del vægt på at lave noget, der kunne bruges bagefter – i stedet for blot at stå og samle støv. Brændekløveren er som sagt hydraulisk. Den har et arbejdstryk på 140 bar og trykker med ca. syv tons, så der blev arbejdet med fine tolerancer ned til fem tusindedele på hydrauliksystemet.

To grupper – to projekter

Vi startede helt fra bunden med at dimensionere og konstruere hver enkelt del af projektet. Det må siges at have været ret lærerigt – især gennem de ikke helt få ting, der måtte ændres efterhånden som projektet nu skred frem. Et af de aspekter, der især skabte lidt problemer, var at hele klassen skulle deltage i projektet, hvilket nødvendiggjorde en opdeling i to grupper. Disse grupper lavede så at sige hvert sit projekt – en trailer og selve det hydrauliske system. Disse to skulle så sættes sammen til et projekt.

Det var her man skulle passe på og virkelig sørge for at snakke effektivt sammen, så tingene også passede sammen den dag det hele skulle samles. Men det lykkedes i sidste time at få projektet færdigt til tiden – og det bedste var selvfølgelig, at det virkede perfekt. Man må uden beskedenhed sige, at vi er ret stolte af projektet.

Ud over selve brændekløveren skulle der også udarbejdes en rapport indeholdende alle tegninger over enkelt-

delene i projektet, dokumentation over diverse beregninger samt sikkerhedsbestemmelser og naturligvis en brugsanvisning.

Gammeldags maskinmester bliver man nu ikke helt

Efter afslutningen på Søværnets Teknikskole var vi ikke helt færdige, men manglede stadig eksamen i de fag vi havde på Søværnets Officersskole. Fysik og kemi skulle afsluttes, og vi skulle til første års prøve i maskinlære og elektroteknik.

Efter sommerferien fortsatte vi på Søværnets Officersskole, hvor vi havde Maskinlære, matematik og elektroteknik og starten på analog- og digitalelektronik, engelsk med flere.

Foreløbigt ser det ud til at den nye uddannelse er sat rigtigt godt sammen, og det er genialt at man kombinerer det første år med teori og praktik. Det giver et godt afbræk i hverdagen og man vænner sig også til at skal have lektier for og sidde på skolebænken igen.

Der virker som om uddannelsesforløbet er godt gennemtænkt og der har fra det første hold ikke været meget at sætte en finger på. Men en gammeldags maskinmester bliver man ikke helt. Der er pillet nogle elementer ud, som for eksempel elinstallatørdelen samt noget af dampteorien, medens elektronikdelen til gengæld er blevet styrket. Man har kort og godt valgt at rette uddannelsen ind så den bedre passer til Søværnets nuværende og fremtidige behov. ■

90 jubilerende orlogsgaster

Marineforeningens årlige jubilæarstævne løb af stabelen søndag den 26. august 2001 i Flådens gamle leje på Nyholm.

Stævnet havde deltagelse af 176 tilmeldte, heraf 90 årgangsjubilærer, og desuden Kvindelige Marineres Musikkorps og inviterede gæster anført af Søværnets Taktik- og Våbeninspektør, kommandør Arne Stihøj Pedersen, Chefen for Marinestation København, kommandørkaptajn Hans Knudsen, og næstkommanderende ved Søværnets Officersskole, kommandørkaptajn Jens O. Løje Jensen. Stævnet blev indledt med andagt og kransenedlægning ved minde-

stenen for Søværnets faldne under Anden Verdenskrig. Derpå marcherede man til Søværnets Officersskole, hvor den smukke aula dannede rammen om stævnets officielle del. Marineforeningens landsformand, kommandørkaptajn Otto Lichtenberg, bød velkommen og bragte i sin tale forsamlingen tilbage til markante begivenheder i jubilarernes indkaldelsesår: 1936, 1941, 1951, 1961 og 1976. Taktik- og Våbeninspektøren vendte blikket fremad, og gav et lovende og meget positivt indtryk af den fremtid Søværnet går i møde med tilgang af nye skibe og materiel. Taktik- og Våbeninspektøren rundede stævnets officielle del af med overrækkelsen af »Admiral Carstensens Mindebæger« til marineoverkonstabel Thomas Fagerberg for »God skydning og eksemplarisk tjeneste«.

Begivenhederne i aulaen blev flot indrammet af Kvindelige Marineres Musikkorps' prægtige spil. I stævnepausen aflagde mange gæster visit i de to til lejligheden ankomne marinehjemmeværnsfartøjer HVIDSTEN og BAUNEN fra

Skovshoved og Dragør flotillerne. Efter pausen samledes alle til frokost – sild, Holmens luksusbikse-mad og kaffe – i officersskolens gymnastiksal, hvor snakken gik livligt om de gamle dage i orlogsfåden. Også her nød man tonerne fra de brave kvindelige musikere. Marineforeningen benytter denne lejlighed til at takke Marinestation København og Søværnets Officersskole for at de årlige jubilæarstævner fortsat kan finde sted i Flådens meget smukke og minderige omgivelser.

MARINEFORENINGEN

SKADEN og VIBEN samt MLOG deltog i JMC

Joint Maritime Course (JMC) er, i modsætning til en almindeligt udbredt misforståelse, ikke en øvelse, men et kursus, der daterer sig tilbage til tiden umiddelbart efter 2. Verdenskrig. Royal Navy (RN) havde, på baggrund af erfaringer fra krigen, erkendt et behov for en struktureret Anti Submarine Warfare (ASW) uddannelse for fregatter og destroyere. Dette udmøntede sig i oprettelsen af JMC, der med tiden udviklede sig til et Multi Threat Environment kursus, hvor nu alle trusler indgår. 15 juni til 30 juni 2001 deltog DIVISION 24 med missilfartøjerne SKADEN og VIBEN samt den Mobile Logistiske Enhed (MLOG).

(Læsere advares mod en stærk brug af forkortelser og fagudtryk, som hører med, hvis den rette atmosfære skal gengives troværdigt! – Red.)

Baggrund

Kursus afholdes som et samarbejde mellem Commander in Chief Fleet (CINCFLEET) samt Commander in Chief Sea Training (CICSTC). Den rent operative udførelse er delegeret til Joint Maritime Operations Training Staff (JMOTS) fra flådebasen i Clyde. Øvelsesområdet omfatter far-

vandene omkring Skotland. JMOTS påtog sig rollen som såvel Strategic Commander som Commander Joint Task Force (CJTF).

Deltagerne

I 1983 deltog for første gang danske torpedobåde af WILLEMOES-klas- sen, hvilket blev fulgt op med deltagelse af torpedobåde igen i 1996. Herefter var en pause, indtil 2001, hvor to missilfartøjer af FLYVEFISKEN-klas- sen, SKADEN og VIBEN, skulle del- tage.

Kursus er af en anseelig »størrelse«. Således skulle det amerikanske hangarskib ENTERPRISE også deltage. Antallet af fly på denne enhed alene – Tomcats, Hornets, Prowlers, Hawk- eyes og utallige helikoptere – androg en størrelse, der i antal matcher det samlede danske flyvevåben.

Herudover var endnu et hangarskib, det engelske ILLUSTRIOUS, syv fregatter, en fransk amfibieenhed, 12 MCMV, syv missilfartøjer, to nukleare angrebsbåde, samt tre diesel- drevne undervandsbåde. På den nor- ske ubåd UTSTEIN var det norske chefskursus om bord, med blandt andet to danske elever. Der indgik et større antal hjælpeskibe, tankere, spe-

cialfartøjer samt endelig vores egen MLOG. Af landstyrker deltog en be- tydlig mængde specialstyrker, her- under SEALS, SBS, engelske »com- mandoes« samt en tjekkiske special- enhed.

Command and Control

Selve kursus var opdelt i to faser: en work-up fase samt en »kamp« fase. I fase 1 var kortene blandede, og det var derfor muligt at træne sammen med de større overfladeenheder. I Fa- se 2 var vi opdelt i to styrker – Cyania og Mustardia. Sidstnævnte bestod af de fem tyske 143-klasse torpedobåde samt de to danske missilfartøjer. Des- uden indgik de tyske tendere ELBE og WALCHENSEE samt MLOG. Res- ten af kursus udgjorde Cyania; så på papiret så det lidt sort ud for Mustar- dia. Fly og undervandsbåde var PUR- PLE og kunne derfor allokeres efter behov fra CJTF side.

Scenarium

Rammen for JMC i år tog afsæt i et omfattende og kompliceret scenari- um. Landet Britannica bliver efter borgerkrig opløst i fire stater, Grey- land, Emeraldia, Cyania og Mustar- dia samt føderationen Federation of

Independant Sovereign Territories (FIST). Imellem Cyanica og Mustardia opstår så disput omkring landegrænser. I FIST er opinionen herefter delt i to lejre grundet politiske og etniske tilhørsforhold og sympatier for egne befolkninger i det gamle land. Cyanica havde forud gennemgået en udvikling hen imod et velfungerende demokrati. Landet er EU medlem, og har stærke NATO sympatier uden dog at være medlem. Mustardia på den anden side er en totalitær stat, men med stor folkelig opbakning til den folkekære leder, præsident McLennin. Sympatierne lå tidligere i udstrakt grad hos det daværende sovjetiske styre. Efter Sovjetimperiets fald nærmer man sig de vestlige stater. Mustardias ambitioner gik nu i retning af at indlemme stater fra FIST i et Greater Mustardia, og fastholde kravet på et tilgrænsende landområde.

Læg til denne problemstilling diverse oprørsgrupper og frihedsbevægelser i de enkelte nationer, som hver især har deres egne mål, sympatier og tilhørsforhold.

MÅL

De opstillede mål var opdelt indenfor de enkelte arter af søkrig (warfares), Anti-Air Warfare (AAW), Anti-Submarine Warfare (ASW), Anti-Surface Warfare (ASUW), Mine Warfare (MW) samt Special Forces (SF). Mange af målene var gengangere i forhold til de vi kender fra vores egne øvelser, men af særlig interesse for os var et gennemgående ønske om, at videreudvikle og evaluere taktikker til brug i kystnære operationer. Således var også et øget fokus på truslen fra land i form af mandbårne missiler mod såvel skibe som fly. Dette emne var også under behandling under øvelse

BLUE GAME i år, hvor norske Hellfire missiler udgjorde en væsentlig kystnær trussel.

Afgang

14. juni 2001 stod SKADEN og VIBEN ud fra Flådestation Korsør. Turen over til Leith var planlagt med et stop på Flådestation Frederikshavn for at »toppe op«, således at vi kunne krydse Nordsøen uden at komme under det gældende minimum for brændstofbeholdning.

Vejrudsigten så ikke for god ud, men det så ud til at blive netop på den tilfaldte vindgrænse udenfor Skagen, som er knapt 14 m/s for FLYVEFISKEN klassen. Efter en lidt ublid overfart ankom vi Leith fredag (15. juni) aften. Herefter var der »an til opklaring og bunkring«, og de sidste forberedelser til næste dags briefing på Clyde ubådsbase.

På briefing fik vi hilst på vores "Brothers in Arms" nemlig tyskerne, og i fællesskab begyndte vi så at nidstirre chefen på ENTERPRISE samt de andre fra Cyan.

Work-up

Work-up fasen var sat sammen i et træningsmæssigt eskalerende tempo. Fra grundlæggende sporrapportering over billedopbygning og senere hen til koordineret våbenindsats ud over horisonten. Ligeledes blev AAW trænet, hvilket gav enhederne særdeles meget, idet sammensætningen af angrebspakkerne var meget varierede som følge af de mange forskellige, deltagende flytyper. Som en særlig træning blev nogle angreb fløjet af to fly, hvor det "skydende" fly fløj sin normale angrebsprofil, og det andet fly, som fløj "på vingen" fortsatte i missilprofilen. Ligeledes var nogle fly udrustede med »pods« der kun-

ne simulere kendte missilsøgehoveder.

Fleet Electronic Warfare Support Group (FEWSG) demonstrerede under ADEX'er muligheden for at kunne optage bånd på nettene og derefter afspille disse meget ubelejligt, med nogen forvirring til følge.

Da det desværre er slut med danske tendere, måtte vi under work-up fasen naturligt nok benytte de tyske. Dette gik dog ganske problemfrit, og vi fik hurtigt etableret det gammelkendte mønster med træning hele dagen, derefter på siden af tankeren til bunkring, debriefing og selvfølgelig briefing på næste dags øvelser. Alle trætte, rødmossede og med grus i øjnene, som det nu hører sig til. En lille fadøl kunne alle dog godt lirk ned.

Naval Gunfire Support

Et absolut højdepunkt under work-up'en var Naval Gunfire Support (NGS), eller shore bombardement. Egentlig er en 76mm kanon lige i underkanten til denne disciplin, men da det er uhyre simpelt at foretage NGS med ildledelsen i FLYVEFISKEN klassen, og da træfsikkerheden er meget tilfredsstillende – selv på maksimal skudafstand – kan bombardement sagtens anvendes; om ikke andet, så til at få modstanderne til at holde hovederne nede.

Målområdet ligger ved Cape Wrath, ved den nordskotske kyst, et sted hvor der absolut ingen ting er. Dette gør at sikkerheden meget nemt opfyldes – meget fjernt fra det, vi er vant til fra Sjællands Odde. Området anvendes tillige til kast af flybårne bomber. SKADEN embarkerede to artilleriobservatører, som var reserveofficerer fra 9. Regiment, Army Artillery Corps. I land lå en "spotter" fra 148 Commando Battallion. Dennes opgave var at

lede ilden hen på målet, som var en helikopter model sat op på en klippeplatform.

Vejret var mildest talt temmelig dårligt, og det varede ikke længe før de to tapre reservister havde mistet al farve i ansigtet. Men de holdt ud og fik, da skydningen var tilendebragt, fremstammet "what an impressive, little gun!". Faktum er da også, at vi overgik til virkningsskydning i 2. byge, og det med rulninger på op til cirka 20 grader.

NGS øves desværre alt for sjældent i søværnet, men er en færdighed som absolut har sin berettigelse. For eksempel i forbindelse med internationale operationer, hvor hurtig ildstøtte kan have afgørende betydning – også, og måske bedst, kommende fra havet.

Et godt show leverede tre F18 Hornets, som umiddelbart efter vi var færdige, kom ind og angreb den selvsamme klippe med jernbomber.

PSYOPS

Psykologiske operationer (PSYOPS) er et væsentligt element af det som kaldes Command Control Warfare (CCW). CCW dækker hele spektret lige fra fredelige Public Relations (PR) til fysisk ødelæggelse. Et sted i spektret kommer PSYOPS. PSYOPS blev anvendt meget ambitiøst under JMC. Således læste vi, som gode MUSTARD borgere, kun vores "egne" aviser, der udkom dagligt under hele kampfasen. Vi tænkte og handlede som MUSTARD. Vi forargedes, når vi læste hvad CYANICA gjorde og sagde om os. Vi fik selvfølgelig også vores egne MUSTARD efterretninger. Formålet var at præge tankegang og holdninger – selv retorikken i vores ordreskrivning var realistisk af-

passet udviklingen og den aktuelle situation.

Combat phase«

I kampfasen blev SKADEN og VIBEN indlagt som et element (TE 315.01.02) i den tyske Task Group, TG 315.01, som i sin helhed udgjorde MUSTARD flådestyrker. Anvendelsen af os var mest som "role players", dvs. vi blev designet til specifikke opgaver, som oftest angreb på CYAN styrker. Dette forgik enten som overfladeenheder alene, eller i samarbejde med helikoptere. Samarbejdet med flyene gav os muligheden for at træne kombinerede angreb, dekonflikte egne og fjendens styrker i et givet område (Plan Castle) og endelig at udføre Over The Horizon Targeting (OTHT).

Slaget i Pentland Firth

På den næstsidste dag kom et signal fra CJTF. SKADEN og VIBEN fik en særlig opgave, nemlig at sejle i forvejen op til området omkring Pentland Firth, og dér forberede et angreb på en CYAN konvoj, som var under forlægning til en position 50 sømil øst for Pentland Firth. Signalet sluttede med et "Happy Hunting!".

Under forlægningen fra The Minches og nord om Skotland tog en plan form. Overmagten var betydelig, idet styrken bestod af MONTROSE, NOTTINGHAM, PHILLIPINE SEA samt SIROCCO.

Efter nogle overvejelser blev det konkluderet, at det mest sårbare tidspunkt var fasen hvor screen'en ville overgå fra formentlig Screen Kilo, til en Formation One, for at kunne gå igennem Pentland Firth. Med tre forskellige nationaliteter i en sådan proces vurderede vi, at dette vil optage betydelig ressourcer, og dermed flytte fokus fra truslen.

Under forlægningen mod området kl. 0400 så udkiggen en lille sejlbåd komme på modsat kurs syd fra. Da sejlbåden er relativt sjældne i The Minches, blev sejlbåden studeret nærmere i kikkerten. Vi så den førte dansk flag, og da vi havde god tid, besluttede vi at kigge nærmere på båden. Stor var overraskelsen på Stormdis, som båden hed, da vi dukkede ud af morgengryet, og råbte "Go' mor'n, Stormdis" på loudhaileren. Et dansk krigsskib var noget af det sidste den mildest talt forbløffede skipper havde forventet at se denne stille morgen, hvor han sad og filosoferede over livet.

Stormdis viste sig at være undervejs fra Cuba til Ishøj, og havde nu sejlet godt 2 måneder. Efter at have modtaget de seneste fodboldresultater fortsattes rejsen mod Ishøj – og vi mod Pentland Firth.

Til vores held var sigten dårlig, hvilket betød, at styrken ikke ville kunne flyve med deres helikoptere. Flyene var vores store bekymring, idet disse hurtigt ville kunne afsøge vore gemmesteder, og iværksætte modangreb. Fra positioner tæt under kysten iværksatte SKADEN og VIBEN på 8 sømils afstand et »Lurking Attack«. For at give styrken træning blev dette fulgt op af et kanonangreb, hvorunder vi sejlede ind mod formationen med maksimal fart.

Vore forudsigelser holdt stik og angrebet var en succes, idet styrken havde et for lille varsel til at få koordineret et modangreb.

Efter planen skulle vi lave endnu et angreb ude på åbent vand 30 sømil øst fra Pentland Firth. Styrken havde nu lært lektionen. Det lykkedes efter vores Harpoon missilangreb aldrig at komme på torpedoskudhold, fordi

modstanderne nu havde sendt deres High Value Unit (HVV), SIROCCO på en østlig kurs med 18 knops fart, da angrebet først var erkendt. Samtidigt lagde PHILLIPINE SEA samt MONTROSE sig effektivt imellem, og det var så enden på det angreb.

Dette var dog som forventet, idet et af formålene overfor styrken var at demonstrere hvordan et »Torpedo-Gun Attack« kunne se ud. Mange af »storskibssejlerne« havde formentlig aldrig set et sådan angreb før og hvem

ved – næste gang kunne det måske være alvor.

Afslutning

Set fra SKADEN og VIBEN var kurset en succes. Det er sjældent at komme til at træne med så mange forskellige skibstyper som på dette JMC. Scenariet er omfattende, og det kræver umådelige ressourcer at koordinere luft-, sø- og landstridskræfter af et sådant omfang som det ses på JMC. Det er muligt at træne stort set alle discipliner, samt at simulere an-

vendelsen af de våben, som man nu ønsker.

MLOG gjorde en stor indsats og levere en uvurderlig hjælp med de småhavarier, som altid opstår.

Eneste minus var, at der ikke denne gang var nogen små »frikvarterer«, hvor det var muligt at hive en eftermiddag ud for at se det smukke, skotske højland, Hebriderne eller Orkney øerne. Men måske næste gang.

(SKADEN)

Undervandssvejsere kan nu blive certificeret

Flere års samarbejde mellem FORCE Institutet og Søværnets Teknikskoles Dykkerkursus på Holmen i København vedrørende undervandssvejsning har nu resulteret i en certificeringsordning på området. Certificeringsstandarden er både international-, europæisk- og dansk standard.

»I den danske dykkerlov er der krav om, at ved arbejder, der udføres som våd undervandssvejsning (svejsning der udføres af dykker direkte i vand), skal svejseren have gennemgået et godkendt svejskursus. Sådanne kurser har vi gennemført i samarbejde med FORCE Institutet de sidste 15 år«, siger svejseinstruktør på skolen, oversergent Hugo Ramstedt-Helt.

»Det nye er, at FORCE Institutets certificeringsorgan, FORCE Dantest-CERT, i samarbejde med Søværnets Dykkerskole kan tilbyde certificering af undervandssvejsere i henhold til en helt ny standard på området, EN ISO 15618-1. Den har status både som international, europæisk og dansk standard«.

Tror på øget interesse hos entreprenørerne

Lige fra begyndelsen af samarbejdet med FORCE Institutet i 1985 har vi kørt en række forsøg og kurser for at finde frem til, hvad der

kunne opnås af kvalitet ved undervandssvejsning. I 1989-90 havde vi et møde med Entreprenørbranchens Fællesudvalg og dykkerentreprenørerne, hvor FORCE Institutets svejseingeniør Jørgen Melchior fremlagde et omfattende udkast til et undervisningsprogram, men dykkerentreprenørerne mente dengang ikke, at der var brug for at kunne udføre kvalitetssvejsning under vand.

»Siden er vi dog fortsat med at køre kurser og har prøvet at finde frem til, hvad vi kunne opnå af fremskridt på kvaliteten ved undervandssvejsning«, siger Hugo Ramstedt-Helt.

Kvalifikationsmålestok

»Med den nye standard får man et værktøj til at dokumentere et vist kvalitetsniveau hos en »våd« under-

vandssvejs. Det hele er så nyt, at selve standarden ikke er udkommet i skrivende stund, men den er vedtaget og ventes at komme i løbet af 2001«, fortæller europæisk svejseingeniør Ulf Larsen, FORCE Institutet, som via FORCE Institutets certificerende organ, FORCE Dantest CERT, formidler selve certificeringen af undervandssvejsere. »FORCE Institutet har selv medvirket ved udarbejdelsen af den nye standard, og da det viste sig at Søværnet var interesseret i en certificeringsordning og hurtigt gav grønt lys til at gå i gang, var der ikke langt fra tanke til handling«, siger Ulf Larsen.

»Alle involverede parter, kunder såvel som udbydere til løsning af undervandssvejsopgaver, vil her få et instrument til sikring og dokumentation af et givet kvalitetsniveau, eller sagt på en anden måde: Man får en målestok for undervandssvejseres kvalifikationer. Godkendelseskriteriet for en undervandssvejs prøve er stort set den samme som for en svejseprøve, der er udført oven vande«, slutter Ulf Larsen.

Yderligere oplysninger fås hos: FORCE Institutet, Park Alle 345, DK-2605 Brøndby. Kontakt: Ulf Larsen, tlf. (direkte) 4326 7469. E-mail: ufl@force.dk eller Søværnets Teknikskole, Dykkerkursus. Kontakt: Hugo Ramstedt-Helt, tlf.: 3266 4634.

FORCE INSTITUTTET/SDS

SÆLEN adopteret af Hanstholm – en omskoling finder sted –

I weekenden 7.-9. september 2001 blev Undervandsbåden SÆLEN og dens besætning adopteret af Hanstholm. SÆLEN stod ud fra Flådestation Frederikshavn torsdag den 6. og satte kursen mod Hanstholm. Hertil ankom man næste morgen efter en nat med "frisk" vestlig vind, der forårsagede let slingerage og nogle angreb af havgalskab.

Igennem 80'erne og 90'erne havde Torpedobåden RODSTEEN haft æren af at være adoptionsskib i Hanstholm. Det stod derfor SÆLENS besætning klart at et større omskolingsarbejde var forestående, da der uden tvivl var en del "overfladeskibs-manerer" der skulle »pilles« ud af byens borgere. Der skulle således undervises i undervandsbåds-terminologi, undervandsbåds-skikke, undervandsbåds-historiefortælling og undervandsbåds-skønsang – et formidabelt pensum. Som om man vidste det i Hanstholm kommune havde man, i samarbejde med Marineforeningen, sammensat

et forrygende program, der skulle vise sig rigt på muligheder for at lære byens borgere de "rigtige" skikke og sange.

Husets produkter til reparation

Som det første, i en række af gode arrangementer, var SÆLENS besætning til adoptionshøjtidelighed hos borgmester Aase Jensen. Borgmesteren adopterede, på vegne af Hanstholm og byens borgere, SÆLEN. Herefter blev der holdt taler. Senere udveksledes gaver mellem borgmesteren og SÆLENS besætning. SÆLEN modtog et fint byvåben, og byen til gengæld SÆLENS våbenskjold samt et logelement af en type oprindeligt anvendt på ubåde af NARHVÅLEN-klassen. Loggen var til lejligheden blevet restaureret og pudset. Efter adoptionshøjtideligheden var kommunen vært ved en middag med historieudveksling og sang i Marineforeningens lokaler. Lørdagen indledtes med en bustur til Thisted Bryghus, hvor brygmesteren

selv viste rundt og flittigt uddelte prøver af husets produkter til reparation. En meget spændende rundvisning, hvor der blev lagt stor vægt på produktionen af de kolde øl – frem for kolde tal og markedsføring.

Baderulle ved Klitmøller

På hjemturen fra Thisted blev det af byens repræsentanter bemærket at der, ifølge en tradition indført af RODSTEENS besætning, skulle afholdes baderulle ved Klitmøller. Det kunne SÆLENS besætning naturligvis ikke stå tilbage for. SÆLEN var så om aftenen vært ved

en reception ombord, hvilket gæsterne viste stor begejstring for. Dette på trods af de meget trange kår, der opstår når man presser 44 personer sammen i en lille ubåd. Det er nok første gang for mange at sidde i en sådan og indtage kanapéer, vin og Thy fadøl.

Søndagens aktiviteter begyndte med et besøg ved Bunkermuseet i Hanstholm. Hanstholm spillede under krigen en vigtig rolle i forbindelse med Tysklands »Atlantvold«, og i området ligger et stort antal bunkersystemer og nedlagte kanonstillinger. Det siges, at de fleste Hanstholmere har have med kælder, bygget en gang i fyrerne.

Ved lokalt initiativ har man arbejdet med at restaurere en af de gamle kanonstillinger og åbnet et museum, der viser et stykke nærhistorie for den undrende eftertid.

Omskolet til undervandsbådene

Som afslutning på weekendens program var der frokost hos Marineforeningen, hvor en herlig aften ventede besætningen. Marineforeningen diskede op med et større traktement af både vådt og tørt. I løbet af aftenen opdagede besætningen, at også Marineforeningen kan lide at synge – og havde det ikke været for Brygmester Clemensen, var ganerne nok blevet tørre efter de mange strofer. Da aftenen var omme og buffeten havde været inde to gange, skulle man nok mene, at de gæve marineforeningsmedlemmer efterhånden var omskolet til undervandsbådene.

SÆLEN var, under åbent skib, vært for omkring 500 besøgende, som trodsede regn og blæst for at se det nye bysbarn. De mange besøgende blev vist rundt i båden af vagtholdene lørdag og søndag mellem kl 12 til 15.

Efter en meget vel overstået weekend og en god modtagelse af byens borgere klargjorde SÆLENS besætning til sejlads og der blev sagt pænt farvel på kajen.

SÆLEN stævnedes ud i Vesterhavets brænding på vej til Frederikshavn og tilbage til hverdagens sysler af mindre festlig karakter.

SÆLEN

Anmeldelse

Forlagets adresse er:
Rentemestervej 2
2400 København
tlf.: 35813700
sigrun@post.tele.dk

Redaktionen har modtaget bogen MAYDAY, MAYDAY af Ottar Sveinsson og Carsten Berthelsen til anmeldelse. Det er en spændende og nøjagtig gengivelse af en virkelig hændelse, som inspektionsskibet VEDDEREN var involveret i.

Det hele fandt sted i julehøjtiden 1986 – og måske kunne det give inspiration til tanker om altid at være klar til det værste – også ved højtid. Vi kan trygt anbefale at man læser den.

Redaktionen

”Alt var totalt kaos. Folkene var fuldstændigt færdige efter at være kommet op i flåden – de var gennemblødt, de pustede og stønnede, var stive af kulde og rædselsslagne. Og så var redningsflåden af en eller anden grund fuld af vand. Det var nærmest umuligt at se en hånd frem for sig i mørket, og selv om vi gjorde vores yderste for at holde os på benene, blev vi hele tiden væltet omkuld. Der stod vi i mørket med vand op til knæene i en ødelagt redningsflåde midt i Atlanterhavet milesvidt fra kysten. Og så var alle utroligt dårligt udrustede og elendigt klædt på til at kunne modstå denne barske kulde. Det var jo juleaften, og vi havde lige festet. Det var simpelthen ufatteligt!”

I julen 1986 var det islandske fragtskib ”Suderland” på vej over Atlanterhavet med kurs mod Murmansk. Midtvejs mellem Island og den norske kyst forliser skibet i et forrygende uvejr. Otte af de elleve besætningsmedlemmer redder sig ombord i en gummiubåd, der viser sig at være læk. Nu begynder en skæbnesvinger kamp med tiden for de udmattede og dårligt udrustede sømænd, men heldigvis er deres nødsignal ”Mayday, Mayday” blevet opfanget af bl.a. den danske flådestation på Færøerne. Fregatten ”Vedderen” stævner straks ud på det kulsorte og stormfulde hav, udrustet med en helikopter. Fem af de islandske sømænd bliver reddet efter en dristig og livsfarlig undsætning på det fråden-de hav.

Ottar Sveinssons og Carsten Berthelsens dokumentarroman krydsklipper dramatisk i tid og sted mellem de implicerede i redningsaktionen. Men der er flere ubesvarede spørgsmål i denne historie: Hvorfor sank ”Suderland”? Der var to ubåde i farvandet, da ”Suderland” forliste. Hvad lavede de der? Hvorfor blev de skibbrudne ikke undsat af ubådene?

Angreb under vandet mod besættelseskrydser i april 1945

Af Sven Erik Jørgensen (sekretær i Dykkehistorisk Selskab, Danmark)

Den 15. maj 1945, 10 dage efter de tyske troppers kapitulation i Danmark, holdt sabotageaktioner BOPA (Borgerlige Partisaner) en pressekonference i Otto Mønstedts bygning i København. Her blev flere af BOPAs seneste sabotageaktioner gennemgået og offentligheden fik for første gang kendskab til en dristig sabotageaktion rettet mod den tyske krydser Nürnberg, der mod krigens slutning lå i Københavns Frihavn.

Operationen blev gennemført af en dykker, som placerede en bombe under krydseren. Bomben eksploderede dog ikke. Dykkeren var artillerimath Henry Chirholm, som ved pressekonferencen selv fortalte om angrebet. Men selv om dette angreb blot var en af de mange, der blev gennemgået ved pressekonferencen, gjorde det et meget stort indtryk på Jyllandspostens journalist. Skønt angrebet som sådan mislykkedes, udgjorde det dog halvdelen af den artikel, der bragtes i J-P under overskriften "Krydseren Nürnberg skulde sprænges i Københavns Havn". Der var så sandelig også tale om en bedrift ud over det almindelige, hvilket fremgår af nedenstående.

Hen imod II Verdenskrigs slutning

havde de Allierede luftherredømmet, og det var farligt for tyske skibe at færdes i Østersøen. Respekterende denne situation lå den tyske krydser Nürnberg i Københavns Frihavn. Krydserens ildkraft var betydelig, og skulle det komme til kamp i København, kunne denne udgøre en alvorlig fare for de danske frihedskæmpere og andre, som skulle være med til at udkæmpe et sidste slag mod den tyske besættelsesmagt.

Modstandsbevægelsen besluttede derfor, at Nürnberg skulle uskadeliggøres. I første omgang gennemførtes en sabotageaktion. Der blev anbragt en sprængladning i en kanal i kajen ud for Nürnberg.

Ved sprængningen af denne skulle nogle kulkraner på kajen vælte ud

Nürnberg fotograferet i nordbassinet umiddelbar efter den tyske kapitulation den 4. maj 1945. Bag Nürnberg ses Havnevesenets isbryder Vædderen. (Frihedsmuseet, Danmark)

Holdet på Søværnets Dykkerskole i Tuborg Havn foråret 1945. Chirholm står i dykkerdragt yderste til venstre. (Søværnets Dykkerskole)

over krydseren. Sprængningen lykkedes, men kranerne væltede ikke. Krydseren blev beskadiget, men var dog stadig operationsdygtig.

Efter denne oplevelse, flyttede tyskerne Nürnberg og satte den under skarp bevogtning både med vagter på dæk og på kaj. Der blev også placeret projektører, som oplyste vandet, således at et angreb fra søsiden kunne opdages.

Modstandsbevægelsen undersøgte derfor, om der kunne gennemføres et angreb under vandet. Til dette job søgte man en dykker, som altså skulle uskadeliggøre det vel nok bedst bevogtede sabotageobjekt i Danmark på det tidspunkt.

Efter Flådens sænkning den 29. august 1943, hvilket forhindrede besættelsesmagten i at kunne bruge de danske krigsskibe, overtog de tyske tropper Flådestation Holmen. Søværnets Dykkerskole kunne derfor ikke længere fortsætte arbejdet der. Men da skolen havde civile elever, fik den lov at fortsætte med base i Tuborg Havn.

Henry Chirholm

På det tidspunkt, hvor BOPA skulle finde en dykker, var et hold dykker-elever på 14 mand under uddannelse. En af disse var den 26 årige artillerimath, Henry Chirholm, fra Hørret lige syd for Århus.

Chirholm var allerede involveret i illegalt arbejde, og havde bl.a. deltaget i

våbentransporter. Han var med i en modstandsgruppe »8 Ø«, som fortrinsvis bestod af personel fra Søværnet.

BOPAs valg faldt derfor naturligt på Chirholm, der blev kontaktet af fyrmester Vestbo. Chirholm accepterede opgaven, og forberedelserne blev påbegyndt.

Man kunne ikke anvende slangeforsyning til dykkeren. Dels ville boblerne hurtigt røbe dykkeren, og dels ville luftpumpen kunne høres viden om. Søværnets Dykkerskole rådede over et enkelt »Dräger« injektorapparat, type »DM 20«. Til dette særlige apparat var der fremstillet en 2-bolt hjelm på dykkerskolen.

Injektorapparatet var et halvåbent selvforsynende apparat, som arbejdede på ren ilt. Den udblæste iltmængde var ganske ringe og optoges ganske hurtigt i vandet. Apparatet var således ideelt til formålet. Til apparatet hørte også en kalipatron, der skulle optage kuldioxiden i dykkerens udåndingsluft. Det var ikke muligt at skaffe en kalipatron i den optimale

størrelse til den forestående dykning, men man måtte nøjes med en patron med en driftstid på lidt over en time. Dette blev anset for tilstrækkeligt.

Apparatet var, udover iltflasker til åndeluften, forsynet med 2 små iltflasker i brystloddet. Når man åbnede for disse kunne opdriften øges og dykkeren kunne på denne måde stige op til overfladen.

Chirholm var på Dykkerskolen blevet undervist i slangedykning og i anvendelse af injektorapparatet. Han fik nu en hurtig undervisning i, hvordan bomben skulle håndteres og hvordan forsprængladningernes sprængblyanter skulle aktiveres.

Den 24. april 1945 om formiddagen henvendte fyrmester Vestbo sig til

maskinmester N. Juul på Søværnets Dykkerskole og orienterede denne om operationen. Vestbo fortalte også, at han havde truffet aftale med en af dykkerskolens elever Henry Chirholm om at placere en bombe under Nürnberg. Juul accepterede straks planen. Planen var, at man ville ankre en båd op ca. 200 meter fra krydseren og så om natten lade dykkeren gå på havnebunden hen under krydseren og placere en bombe med 100 kg sprængstof der.

Da operationen skulle foregå i total mørke, havde man brug for en tynd line, som kunne lede dykkeren tilbage til udgangspunktet, når bomben var placeret.

Fyrmester Vestbo havde lånt en båd

fra Havnevæsenet samt nogle af Havnepolitets uniformer, således at det hele kunne se officielt og troværdigt ud.

Operationen skulle gennemføres samme nat, og i fællesskab gik man i gang med de sidste forberedelser. En 200 meter lang tjæret line blev lånt ved havundersøgelseskibet Biologen, som lå i Tuborg Havn. Iltflaskerne blev fyldt ved Brandvæsenets røgdykkerskole på Enghavevej.

Det var en af forudsætningerne, at Søværnets Dykkerskole måtte ikke blive indblandet, hvis operationen skulle blive afsløret og udstyret falde i tyskernes hænder. Det blev derfor aftalt, at BOPA senere på dagen skulle arrangere et fingeret hold-up på Dykkerskolen, hvor det udvalgte dykkergrej så skulle "stjæles". Da lastvognen om eftermiddagen kørte op foran Dykkerskolen, blev det "stjålne" udstyr velvilligt læsset på vognen, som satte kurs mod havnevæsenets motorbåd ved Bodenhoffs Plads. Materiellet blev placeret i båden, hvor bomben i forvejen var blevet anbragt. Den bestod af en sæk med 100 kg sprængstof.

Samme eftermiddag mødtes de involverede i Vestbos lejlighed for en sidste gennemgang af operationen. Chirholm mødte ved Bodenhoffs Plads kl. 18:00. Der var i alt 5 mand i båden. Foruden Chirholm var det Vestbo, Havnevæsenets 2. dykker, fyrbøder Blitz fra Søværnets Dykkerskole og yderligere en hjælper.

Inden Chirholm mødte op ved båden, ringede han til sin far i Mårslet ved Århus for på denne måde at tage afsked, hvis det værst tænkelige skulle ske. Chirholm røbede dog intet om operationen for sin far.

Umiddelbart efter kl. 18:00 sejlede gruppen mod Frihavnen, hvor man skulle være fremme inden kl. 20:00, på hvilket tidspunkt havnen dagligt blev spærret. Kl. 20:00 lagde gruppen til på siden af to isbrydere – DFDSS BRYDEREN og Havnevæsenets VÆD-

Nürnberg fotograferet fra en position ved stævnen af isbryderen Vædderen hvor for operationen blev indledt. (Frihedsmuseet, Danmark)

mufja

DEREN, som lå i Nordbassinet, altså samme bassin som krydseren og kun 200 meter fra denne.

Der gik ikke lang tid, før de sammensvorne fik besøg af tyske orlogsgaster fra Nürnberg, der blev fodret med cigaretter og ikke forlod båden, før de skulle være tilbage ved 22-tiden.

Nu skulle sprængblyanterne gøres klar. Dette skete om bord på VÆDDEREN. Sprængblyanter indeholder en lille sprængladning, som sprænges et bestemt tidspunkt efter, at blyanten var aktiveret. Blyanterne fandtes med forskellig forsinkelse, de der blev anvendt her, havde en forsinkel-

se på 12 timer. Aktiveringen skete ved, at blyantens ene ende blev klemmt flad, hvorved en glasampul med syre knuses. Syren løber ned over en metaltråd, som holder en forspændt slagstift tilbage. Når syren har ædt tråden igennem, frigøres slagstiften, som rammer en fænghætte, der sender en ildstråle ind i en detonator, som sprænges.

Blyanten placeres i sprængstoffet, som sprænges sammen med blyanten. Sprængblyanterne er dog ikke anvendelige under vandet, og for at råde bod på dette forsynede gruppen dem med gummi-hætter, som skulle forhindre havvandet i at trænge ind i blyanten og ødelægge den. Dette arbejde voldte nogle vanskeligheder, ikke mindst fordi det foregik i lyset fra et stearinlys. Der blev klargjort 10 - 12 blyanter.

Under arbejdet blev der brug for en tang, som en af hjælperne blev sendt ned i båden efter. Ikke så snart var han gået, før der fra kajen hørtes et "Halt". En tysk patrulje havde opdaget manden og ville høre, hvad han lavede på havnen på dette sene tidspunkt.

Chirholm havde også hørt råbet. Han pustede hurtigt lyset ud og skyndte sig ind på kajen, for ikke at tyskerne skulle komme om bord. "Noch ein" blev der råbt, og Chirholm måtte også op med hænderne. Vestbo havde også hørt, at noget var galt og kom til. Han forklarede den tyske patrulje, at de var fra Havnevæsenet og havde fået ordre til at kontrollere sabotagevagten om bord på isbryderne. Men da der ingen vagt var mødt, havde de besluttet at tage vagten. Den tyske patrulje troede på historien og ønskede dem "god vagt". Der havde aldrig været sabotagevagt på isbryderne.

Oplevelsen havde rystet gruppen. Var bomben og dykkerudstyret blevet opdaget, havde det været en livstruende situation. Man drøftede situationen og var lige ved at opgive forehavendet, men Vestbo argumenterede for,

Vædderen (nærmest dækmolen) med Bryderen på siden, fotograferet i 1938. Isbryderne ligger på samme sted, som da operationen blev gennemført. (Københavns Havn)

Havnevæsenets isbryder Vædderen hvorpå bomben blev klargjort. (Københavns Havn)

at operationen skulle gennemføres og fik modet tilbage i gruppen.

Ved midnatstid var man klar med bomben og sprængblyanterne, men da natten var lys, ventede man et par timer, inden man halede båden ind mellem stævnene af isbryderne. Her lå den delvis skjult, og man kunne fra Nürnberg ikke se, hvad der foregik i båden. Nu gik man i gang med at iklæde Chirholm, som jo først skulle i dragten. Derefter skulle kraven til hjelmen under slaget og hjelmen fastskrues ovenpå slaget. Endelig blev rygapparatet monteret og forbundet til hjelmen. Brystloddet med trykflaskerne blev hængt på Chirholm og forbundet til hjelmen, – og så ned i blyskoene.

Kl. 3:00 var alt klar. Bomben blev firet ud over side af båden. Chirholm kravlede efter og gled langs linen ned mod bomben. Snart stod han på bun-

den af havnen – på 7 meters dybde – og i total mørke, kun med en line bundet om håndledet. Han samlede bomben op i favnen og begyndte at gå i retning mod krydseren. Bomben var meget tung og uhåndterlig, og Chirholm sank i mudder til knæene. Efter at have kæmpet sig frem mod krydseren i nogen tid fandt han på at gå sidelæns og trække bomben hen over bunden i ryk. Det var nær gået galt, da Chirholm slap bomben. Udventilen på dragten var klemmt så meget, at der var en svag opdrift i dragten. Chirholm klamrede sig til bomben af frygt for at ryge op til overfladen. Han turde ikke linde på ventilen, af frygt for at store bobler skulle røbe ham.

Det totale mørke gjorde det svært for Chirholm at orientere sig, men han fandt dog den skrå kant op mod kajen og fulgte den. Pludselig kom han ikke længere. Han var gået ind i en bunke

stålwirer, og han selv bomben og livline hang fast. Sveden sprang frem på panden, men han bevarede roen og kom efter nogen tid fri. Han havde dog mistet orienteringen og var lige ved at opgive, da han så et lys i vandet foran sig. Det var lyset fra de projektører, som var placeret rundt om Nürnberg. Han huskede projektørernes placering og talte dem, til han var under forreste kanontårn. Krydseren lå dybt i vandet. Der var kun en god meter mellem havnebunden og krydserens bund. Her under krydseren justerede han udventilen og genvandt en negativ opdrift. Da bunden steg ind mod kajen, forsøgte han først at placere sækken her, hvor den ville komme tæt mod krydserens bund, men bomben gled ned. I stedet valgte han at placere den på krydserens anden side – ud mod bassinet. Han regnede med, at ladningen var stor nok til at slå gennem vandet. Sprængbly-

Sprængblyant

anterne havde han i en pose om halsen. En for en knuste han glasampullen og placerede blyanterne i sprængstoffet i sækken. Da arbejdet var gjort, trak han sig frem gennem vandet i livlinen – mod den ventende båd. Da linen efter nogen tid gik lodret op gennem vandet, vidste han, at han stod under båden. Han åbnede for flaskerne i brystloddet, men opdriften tog magten fra ham og med et drøn ramte han bådens bund med hjelmen. Heldigvis hørte de tyske vagter ikke denne støj. Chirholm var dødtæt og havde svært ved at komme op i båden. Da han var vel om bord, hørte han klokken slå fire – turen frem og tilbage over bunden havde taget godt en time svarende til brugstiden for injektorapparatets kalipatron.

Chirholm blev klædt af og apparat og dragt stuvet af vejen. Gruppen ventede nu resten af natten, og da det blev lyst, sejlede man mod Bodenhoffs Plads. På vejen blev dykkeapparatet dog placeret i Havnevæsenets skur i Nyhavn, og tre mand, deriblandt Chirholm, stod af her. Dette viste sig at være en klog beslutning, for da man ankom til Bodenhoffs Plads, ventede en tysk patrulje her. Tyskerne mente, at båden havde været på en illegal tur til Sverige, men de to forklarede, at de var sabotagevagter fra isbryderen Vædderen og foreslog, at tyskerne kunne ringe til krydseren Nürnberg for at få dette bekræftet. Tyskerne tog historien for gode varer og forsvandt. Chirholm havde nogle dage i forvejen haft besøg af tyskerne, som forhørte ham, og kun med nød og næppe havde nået at skjule nogle våben i en skakt. Han turde derfor ikke tage hjem. I stedet satte han sig ind på en kaffebar, hvor han halvsov, til han senere på formiddagen kørte ud til journalist Kaj Christiansen i "Det Kæmpende Danmarks Radiostudie" på Amager for her at indtale en beretning om operationen. Det var meningen, at pladen skulle bringes i den engelske radio BBC. Så snart braget var

Dykkerudstyret som Chirholm anvendte ved angrebet mod den tyske krydser Nürnberg i april 1945. Fotograferet i 1945 på Den store Modstandsudstilling på Østerbro i København. (Frihedsmuseet, Danmark)

kendt, skulle pladen sendes til London via Sverige. Chirholm var meget træt og var ved at falde i søvn under optagelsen. Chirholm læste op af et manuskript forfattet til lejligheden på en sådan måde, at forhold, som kunne medføre afsløringer, var blevet sløret. F.eks. angives det, at man havde beslaglagt en båd, og at man anvendte marineuniformer, samt at dykkeapparatet var "et man havde fået over (fra England) til sådanne formål". Indspilningen starter med: "De hører den mand som sænkede den tyske krydser Nürnberg i København. Pladen er indspillet adskillige timer før eksplosionen indtraf, umiddelbart efter sprængladningen var lagt ud ..." – Men sådan gik det ikke – man ventede adskillige timer, men braget udeblev.

Operationen fandt sted natten mel-

lem den 24. og 25. april 1945. Den 26. april 1946 – dagen efter at Chirholm havde indtalt pladen i Det Kæmpende Danmarks Radiostudie, var han oppe til eksamen på Dykkerskolen. Han bestod, og det obligatoriske billede af dykkerne blev taget udenfor Dykkerskolen.

Da man havde indset, at operationen var mislykkedes, gik de 5 i gang med at konstruere en ny bombe. Hvorvidt der var trængt vand ind i sprængblyanterne, eller hvad der var årsag til funktionssvigtet blev ikke opklaret. Den nye bombe blev indbygget i en vandtæt jernbeholder, og sprængningen blev tidsstyret via et urværk i beholderen og med en forsinkelse på kun to timer. Der blev skaffet en kalibeholder med en driftstid på to timer. Alt var således klar til et nyt forsøg,

Havnevæsenets båd (i forgrunden) som blev anvendt til operationen. (Københavns Havn)

da de tyske tropper kapitulerede den 5. maj 1945.

Chirholm var dog ikke helt færdig med Nürnberg. Dagen efter pressekonferencen i Otto Mønstedts bygning skulle Chirholm – nu officielt som Søværnets dykker – ned under krydseren for at fjerne bomben. Dette skete ved anvendelse af et traditionel slangedykkerapparat. Men da Nürnbergs tyske chef så, at der blev sendt en dykker ned under hans skib, frygtede han, at det skulle "eftersaboteres". Han beordrede dykkeren op, og for at understrege alvoren truede han med at skære dykkerens luftslange over. Chirholm blev kaldt op. En dansk marineofficer i engelsk uniform kom til og forklarede krydserens chef, hvad der skulle ske, og at han bare havde at hjælpe til. Den tyske chef bad dog om at få lov til at

sende Nürnbergs dykker ned sammen med Chirholm. Dette blev accepteret, og i fællesskab fik de to dykkere baksset bomben ud under krydseren og op i båden.

Nürnberg overlevede således krigen og blev senere udleveret til den russiske flåde, hvor den sejlede under navnet "Admiral Makarov"

Dykkerapparat, livlinen og den 2. bombe blev udstillet i Frimurerlogen på Østerbro under Den Store Modstandsudstilling i juli – august 1945.

Som tak for indsatsen under besættelsen, blev Chirholm udnævnt til kvartermester af 3. grad.

Efter befrielsen, fortsatte Chirholm i Søværnet, hvor han som dykker var med til at rydde Århus Havn for ammunition, som var blevet spredt ud over havnen og den nærmeste by ved

4. juli Katastrofen i 1944, hvor en tysk lægter lastet med ammunition sprang i luften.

Chirholm fortsatte sin gerning i Søværnet, og var ved sin pensionering i 1979 kaptajnløjtnant. Han døde i 1998.

Tak til: Ebba Chirholm, pensioneret kommandør Per Wessel-Tolvig, journalist Otto Ludwig, museumsinspektør Henrik Lundbak, Frihedsmuseet, Leif Kourdahl Københavns Havn og pensioneret orlogskaptajn Jørgen Strange Lorensen for uvurderlig hjælp til uddybning og detaljering af skriftet om denne enestående bedrift. ■

Til Joansøka i Tværrå

I sidste nummer berettede vi om et meget vellykket havneanløb inspektionsskibet TRITON havde i Klaksvig i forbindelse med »Nordoy-stevna«. Inspektionsskibet var på en måde kommet ind i en stime af begivenheder, der dels gav lejlighed til at møde færingerne i deres egne traditionsrige omgivelser og dels gav inspektionsskibets besætning lejlighed til at vise sig frem som de mennesker de er hver for sig og ikke bare som et stort gråt og effektivt skib med en avanceret og stærkt brummende »fårelus«. (Red.) Inden besøget i Tværrå gjorde TRITON en lille afstikker til Reykjavik, Island, for at bunkre helikopterbrændstof.

BRIMIL set fra TRITONs helodæk

Succesen gentages

Som bekendt er TRITON et skib, der opererer omkring Færøerne og derfor er kendt i befolkningen. Ombord på TRITON er vi af den opfattelse, at det er vigtigt at fremme samarbejdet mellem TRITON og Færøerne. I et lidt større perspektiv er det naturligvis ikke kun samarbejdet mellem Færøerne og TRITON, der fremmes. Det er

også samarbejdet mellem de færøske myndigheder, Flåden og hele Forsvaret der styrkes, således som den danske Stat i det hele taget har stor interesse i. Derfor benytter vi også enhver lejlighed til at tage initiativer med henblik på at fremme og styrke dette samarbejde. Vi gør det blandt andet ved at vise lokalbefolkningen, hvem

vi er og hvad vi laver. Denne gang skulle vi så besøge Tværrå i forbindelse med »Joansøka«.

Med succes fra Klaksvig i baghovedet kunne man med rette have lidt skrupler om en gentagelse. Klaksvig var svær at tangere; men med valgsproget »Hvo intet vover – intet vinder« i mente, kastede vi os ud i det. Og heldigvis for det, for det viste sig at blive en fantastisk weekend, der overgik alle forventninger.

Tovtrækning, åbent skib og flyveopvisning

TRITON havde tilbudt festkomiteen næsten de samme indslag, som skibet stillede med til Nordoystevna. Der var stor begejstring for de ting vi kunne tilbyde, navnlig helikopterflyvningen vakte interesse.

TRITON havde tilbudt følgende: SAR-demonstration, flyveopvisning med helikopteren, åbent skib, tovtrækning og fodbold. Endvidere var borgmesteren og formanden for festkomiteen m. fl. inviteret til frokost hos chefen. Endelig ville TRITON under hele opholdet i Tværrå ligge med flag over toppene og være illumineret, hvilket normalt bidrager godt til at skabe en festlig atmosfære.

TRITON med illumination

I samarbejde med festkomiteen og lokale arrangører fik vi bidraget væsentligt til at få stablet et godt og fyldigt program sammen til befolkningen i Tværå og de gæster, der måtte være i byen. Det viste sig at Tværå ville få besøg af »Atlantic Airways« nye helikopter, som firmaet naturligvis var fyr og flamme for at vise hvad kunne. Man besluttede så fra TRITONs side »kun« at ville lave flyveopvisning med Lynx helikopteren. Det blev aftalt, at der skulle være åbent skib på TRITON om søndagen. Endvidere var det lokale bådelaug indstillet på en dyst i tovtrækning, men der var ingen der kunne stille op i fodbold. Stemningen var fra starten helt i top. Der var en hyggelig atmosfære da Tværås borgmester med følge gæstede TRITON om fredagen og spiste frokost hos chefen. Og F 358 tager sig jo altid godt ud med flag over toppene om dagen og illumination om natten. Lørdag var dagen, hvor der var kaproning. Mållinien var placeret sådan at TRITON med sin relative store størrelse i havnen, blev nødt til at forlægge til en ankerplads længere inde i bugten. Herfra havde vi dog den bedste udsigt til kaproningen, og kunne følge slagets gang på første række. Først på aftenen gik vi til kaj igen, og var klar til åbent skib og flyveopvisning om søndagen.

Demonstration af hoist ved BRIMIL

Samarbejde TRITON og BRIMIL imellem

Søndagens flyveopvisning var tænkt som en »appetitvækker« til en søredningsdemonstration der skulle udføres af det Færøske Vagt- og Bjærgningsselskabs skib, BRIMIL, som i øvrigt blev leveret tidligere i år. Samarbejdet mellem TRITON og BRIMIL er i den forbindelse nok en bemærkning værd. TRITONs besætning var ved en tidligere lejlighed ombord på BRIMIL i Thorshavn for at se det nye skib. Det var derfor naturligt at invitere BRIMILs besætning ombord på TRITON søndag aften, så de kunne se TRITON.

Flyveopvisning med helikopter er altid et stort hit, og når det er en af Søværnets piloter, der flyver, så er der garanti for et seværdigt show. Dette var ingen undtagelse.

Umiddelbart efter flyveopvisningen startede åbnede skibet så for besøgende, der udviste stor interesse for skibet og dets opgaver specielt naturligvis for helikopteren, der stod fremme på helodækket.

Midt på eftermiddagen drog en skare af de mest bredskuldrede mandfolk fra TRITON i land for at kæmpe i tovtrækning mod det lokale bådelaug, der viste sig at bestå af en samling ret tætbyggede fiskere. TRITONs »drenge« holdt stand i en rum tid, og en overgang kunne der såmænd med lidt god vilje anes en sejr, men ak, til sidst måtte den tilrejsende skare indkassere et dog, blandt tilskuerne, ret populært nederlag.

På havet igen

Om mandagen stævnedes vi atter ud. Det havde været et godt og begivenhedsrigt besøg i Tværå. Det er rart at blive modtaget så venligt, som vi gør alle steder på Færøerne. Endnu en stor oplevelse at tilføje til de mange andre, man har minder om her fra Nordatlanten.

VBO, LTR Mads C. S. Jensen,
TRITON

Færøsk inspektionsskib, Det Færøske Vagt- og Bjærgningsselskabs BRIMIL

Elektroniske søkort

Søværnets skibe bliver nu udrustet med elektroniske søkort, således at de kan sejle i overensstemmelse med Den Internationale Maritime Organisations (IMO) regler om sejlads uden papirsøkort, der i løbet af nogle år vil udgå som navigationshjælpemiddel i skibene.

Mange, såvel militære som civile skibe, har i de senere år benyttet elektroniske søkort, søkortplottere eller trackere som hjælpemiddel til navigationen. Fælles for alle disse systemer har dog været, at de fortsat har skullet støtte sig til et opdateret søkort af papir, for at sejladsen har kunnet gennemføres på lovligt grundlag. Derfor har ingen af disse elektroniske systemer været godkendt som andet end sekundære navigationshjælpemidler. De har i virkeligheden været gode, pålidelige og til stor hjælp for navigationen og der igennem skabt sikrere sejlads. I mange mindre fartøjer, må man antage, har de gennem lang tid fungeret godt som eneste anvendte og tilgængelige søkort.

Udstyret

Søværnet har indgået kontrakt med Offshore Systems International Ltd, Vancouver, Canada (OSL) om levering af elektronisk navigationsudstyr til 50 af søværnets enheder. Udstyret omfatter "Electronic Chart, Display and Information Systems" (ECDIS), navigationscomputer (NC) og "Voyage Data Recording" (VDR). Afhængig af skibenes størrelse og op-

gaver får de et stort, et mellem eller et lille ECDIS, således at systemerne tilpasses behov, krav og den rådige plads på det enkelte skib.

Et stort skibs system (LSS) består af såvel ECDIS, NC og VDR, hvilket giver navigatøren på broen mulighed for at benytte to 20 tomers fladskærmskonsoller, installeret i en navigationspult et hensigtsmæssigt sted på broen, hvor han fra navigationsstolen har udsyn over såvel bro, som skib og omgivelser. De to skærme er ens og kan begge enten vise sejladsen på det elektroniske søkort, eller antikollisionsplottet (ARPA), understøttet af radaroverlay – radarbilledet overført til computerskærmen. Sejladsen kan planlægges og gennemføres fra denne konsol, der samtidig har mulighed for at gemme informationer og hændelser fra sejladsen, således at kursbog og skibsjournal på et tidspunkt, hvor det bliver godkendt, kan udarbejdes elektronisk.

Foruden navigatørens konsoller indgår en planlægningskonsol og et bærbart reserve system i det samlede ECDIS. Dette gør det muligt for andre navigatører på skibet at planlægge sejlads eller øvelser, uden at det virker forstyrrende på den egentlige sejlads. Planlægningskonsollen vil typisk blive installeret i skibe med operationsrum, som for eksempel korvetter og minelæggere.

Det bærbare ECDIS er primært et reservesystem på en standard bærbar computer, der vil kunne fungere fortsat ved egen strømkilde ved strømsvigt, hvor alt andet elektronik på skibet svigter. Den vil derfor kunne sikre, at navigatøren uanset situationen altid vil have et søkort til rådighed. Til

dagligt kan systemet anvendes til aktuelle planlægningsformål, uden hensyn til tid eller sted.

Herudover består det store system af en navigationscomputer, der kort beskrevet samler information fra samtlige navigationssystemer ombord og, på baggrund af det enkelte systems parametre, afgør hvilket instrument, der i den foreliggende situation giver den bedste positionsbestemmelse. Når computeren har fastlagt den mest sikre position, bliver denne videreført og benyttet i andre sammenhænge – som for eksempel i kommando- og kontrolsystemet (C3).

Et mellemstort system (MSS) omfatter alt udstyr og alle funktioner i et stort system bortset fra, at der typisk af pladshensyn ikke medfølger en planlægningskonsol. En sådan installation vil være aktuel for blandt andet STANFLEX-300.

Et lille system (SSS) består af en enkelt 20 tomers fladskærm uden radarbillede, men med et bærbart system som "backup". Systemet er prisbilligt og beregnet til installation i alle mindre eller små enheder. Af hensyn til en kommende bredere udbredelse af systemet, end det hidtil forudsætte, er der i kontrakten skrevet option på levering af yderligere systemer til samme pris, således at også et fremtidigt behov kan dækkes.

Den elektroniske sejladsregistrering (Voyage Data Recording) (VDR) består af et avanceret optagesystem, der automatisk rekorderer informationer fra sejladsen, herunder gemmer radarbilledet og det elektroniske søkort med alle sejladsinformationer. Der er ikke taget endelig beslutning

til Søværnets skibe

om, hvilke informationer der herudover skal gemmes, men mulighederne strækker sig fra ordregivning på broen og på radioerne til rorkommandoer, maskinkonfiguration og -omdrejninger, eller til påvirkninger på skroget i forbindelse med sejlads i hårdt vejr. Informationerne bliver gemt i en længere periode, således at det til enhver tid vil være muligt for eksempelvis en havarikommission, i tilfælde af en kollision, at rekonstruere hele hændelsesforløbet. Det skal bemærkes, at det ikke er muligt at manipulere informationerne, der derfor ved genafspilning giver en troværdig og fyldestgørende gengivelse af hændelsesforløbet forud for det eventuelle uheld.

Det eneste element af standard udstyr, der ikke indgår i søværnets rekorderingsystem, er "Black Box'en", som vi kender fra fly. En sådan skal kunne overleve ethvert havari, både brand og »drukning« helt ned til 6000 meters dybde. Denne boks, der i virkeligheden er orange, har vi ikke fundet nødvendigt at installere i Flådens skibe.

Operativ afprøvning og installation

Projektet har været længe undervejs, hvorfor det er hensigten at få installeret de tre systemtyper og få dem operativt afprøvet så hurtigt som muligt i en enhed af henholdsvis THETIS-klassen, FLYVEFISKEN-klassen og BARSØ-klassen. Når prototyperne er installeret skal de til søs resten af året, således at eventuelle fejl kan blive identificeret og korrigeret, inden den egentlige installation i skibene.

Den egentlige installationsplan bliver først fastlagt, når man har fundet ud af, hvor lang tid det tager at installere de første, men det forventes, at alle systemer vil være operative ved udgangen af 2003. Det er hensigten, at få så mange systemer ud at sejle så hurtigt som muligt, så navigatørerne kan blive fortrolige med ECDIS og anvende det uanset hvilken enhed de sejler med.

Introduktionen af elektroniske søkort medfører en modernisering af navigationsafsnittet på kommandobroen. For at fastlægge hvorledes navigationsdelen af broen bedst opbygges i søværnets skibe, har der under Søværnets Taktik- og Våbeninspektør været nedsat en arbejdsgruppe til at designe det nye layout. Denne gruppe har udarbejdet et forslag til, hvorledes navigationskonsollen skal bygges op og hvorledes den skal placeres for at få den bedste funktion. Herudover vil der senere blive taget stilling til antal og placering af ekstra monitører, der viser ECDIS billedet, eksempelvis i brovingerne.

Uddannelse

Til uddannelses- og træningsformål omfatter kontrakten uddannelsessystemer til Søværnets Officersskole og til Kampinformationskursus i Frederikshavn. Et uddannelsessystem består af 8 fladskærme, der separat kan styres af en instruktør ved en lærerkonsol, hvilket gør det muligt at gennemføre individuel sejlads træning for alle eleverne.

Der medfølger i den indledende fase ikke brosimuleringsudstyr, men for eksempel kan Nordkontrols simule-

ringsanlæg arbejde direkte sammen med OSLECDIS.

Det forventes, at træningsudstyret kan installeres på skolerne i sidste kvartal i år, således at den grundlæggende uddannelse kan påbegyndes inden de første standard ECDIS systemer er endelig installeret og fuldt operative ude i skibene.

Afslutning

Søværnet har med denne anskaffelse af avanceret navigationsudstyr påbegyndt et kvantespring ved at overgå til elektronisk baseret navigation, rekordering og rapportering som en af de første maritime organisationer overhovedet. Det skal bemærkes, at udstyret såvel omfatter almindelig navigation, som mere taktisk betonedelelementer af militær interesse, der kun har begrænset interesse for civile skibe.

Projektet har derfor nydt stor bevilgning, såvel i NATO som i civile skibsfartskredse. Dette har medført, at udbyderne af ECDIS har været yderst interesserede i at kontrahere med Søværnet, der på denne baggrund har fået anskaffet, hvad man kunne karakterisere som en Bentley til prisen for en Folkevogn.

Almindelige brugere af søkort skal som følge af dette ikke frygte, at papirkortene udgår af produktionen lige med det samme. Ifølge kilder ved Kort- og Matrikelstyrelsen forventes papirkortene produceret og opdateret endnu en halv snes år, så der er god tid til at få sparet sammen til en elektronisk søkortplotter.

Orlogskaptajn Søren C. Barlebo
Søværnets Materielkommando

Entrepreneurs in Technology

In Space

In the Air

On the Ground

At Sea

Under Water

TERMA^T

www.terma.com